

Засновники Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно – аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ). *Заснований у 2003 році. Виходить двічі на тиждень.*
Головний редактор О. Онищенко, академік НАН України. *Редакційна колегія* В. Горвий (заступник головного редактора, науковий керівник проекту), Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна.
Бюлетень підготували: С. Кулицький, В. Пальчук, О. Пестрецова. *Адреса редакції:* НБУВ, просп. 40 – річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044) 524 – 25 – 48, (044) 525 – 61 – 03. Е – mail: siaz@pochta.ru, www.nbuv.gov.ua/siaz.html. Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 3 серпня 2001 р.

**Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження із СІАЗ: siaz@pochta.ru**

РЕЗОНАНС

/Бюлетень матеріалів, підготовлених на базі аналізу
оперативної інформації електронних видань/

**№ 95
(22 грудня 2011 р.)**

ЗМІСТ

У ЦЕНТРИ УВАГИ	2
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС.....	11
ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА.....	23
ВИКОНАВЧА ВЛАДА	30
ПОЛІТИКА	39
ЕКОНОМІКА.....	43

КИЇВ 2011

У ЦЕНТРИ УВАГИ

Вступне слово Президента на підсумковій прес-конференції 21 грудня

Перш за все я хотів всіх привітати з наступаючим Новим роком і Різдвом Христовим і сказати про те, що цей рік був дуже непростий, він був насиченим, як і кожен рік у нашому житті. Ми мали великі надії, багато робили для того, щоб все, про що ми мріяли, відбулося. Але не завжди відбувається так, як нам хочеться.

Деякі питання нам вдалося вирішити успішно, по деяким питанням продовжується робота. Це цілком природно, тому що продовжується життя. Але що найголовніше? Найголовніше те, що все, що нам вдалося зробити, це вже той позитив, який нам дає надію на майбутнє.

У нас завжди була, є і буде віра у наші власні сили і можливості нашої країни і наших людей. З такою вірою ми живемо і будемо жити. Наступний рік, я переконаний в тому, що він також дасть позитив.

Ці два роки, 2010 і 2011 р., це було своєрідне закладення фундаменту, це була спроба сил, чи здатні ми подолати ті виклики, які нам дала доля, чи ні. А виклики були досить непрості. Ми з вами про це сьогодні поговоримо.

Я вважаю, що по великому рахунку нам вдалося витримати, в дуже непростій ситуації знайти різні рішення. По деяких питаннях вони залишаються на наступний рік, по деяких питаннях ми почали рух вперед. Безумовно, швидкість, глибина реформ завжди буде суперечливим питанням і буде залежати від багатьох складових, в тому числі і від виконавців, від рівня їх підготовки, від стану суспільства, сприйняття того нового, що ми пропонуємо. Хоча я переконаний, що кожна людина добре розуміє, що для того, щоб змінити життя на краще, потрібен рух вперед, потрібні зміни. Не можна йти в майбутнє боком чи задом.

Ми повинні розуміти, що рух вперед завжди поступальний, завжди глибоко продуманий, дуже часто він обережний, і це цілком зрозуміло. Тому що те, що ми бачимо, що відбувається у світі, що несуть людям непродумані кроки лідерів різних рівнів, до чого призводять революції, з цього нам треба робити висновки.

Але я хотів би сказати, що незважаючи на те, що рік був непростий, я зроблю такий дуже короткий екскурс. Перш за все я хотів би сказати, що цей рік був непростим для всього світу. Ми відзначили в цьому році 25-річчя Чорнобильської трагедії. Коли ми підводили підсумки на Київському саміті за участю представників урядів, президентів, наукових кіл різних країн, десятки лідерів різних країн приїхали в Україну, і ми показали не тільки, як долати наслідки Чорнобильської катастрофи через 25 років, а питання залишилися ще досить гострі. Ми не забули і про те, що Фукусіма-1 нагадала, що ядерна безпека для світу є одним з найголовніших питань. Тому ми поговорили у столиці України про те, як жити так, щоб не допустити подібних трагедій у

світі. Ми порушили питання глобальної відповідальності за ядерну безпеку у світі.

Також ми добре розуміємо, що національні інтереси, економічні інтереси завжди повинні переважати в нашій політиці. Попри загрозі другої хвилі глобальної економічної кризи ми продовжили курс реформ. Мені приємно відзначити, що два дні тому ми підвели підсумки разом з нашими європейськими партнерами того шляху, який ми пройшли разом, підготувавши нові правові рамки наших відносин. Це питання асоціації та всеохоплюючої і поглибленої зони вільної торгівлі. Ми завершуємо виконання законодавчого етапу національного плану дій щодо лібералізації візового режиму. У 2012 р. ми вже перейдемо до переговорів про встановлення чітких часових рамок досягнення умов безвізового режиму.

Виконання намічених завдань дуже сильно ускладнюється умовами невивідних газових контрактів з Росією. Я про це вже неодноразово говорив. Вважаю, що ми торкнемося цього питання під час нашого з вами діалогу. Тоді я скажу по цій ситуації більш детально. Але ми переконані в тому, що ми повинні вирішити це питання. Ми його вирішимо.

Я хотів би сказати, що ми дійсно в минулому і позаминулому році заклали основу для покращення життя наших громадян. Я хотів би сказати, що ми отримали зростання економіки в Україні. Хочу сказати, що динаміка зростання економіки зберігається, вона стійка. Ми робимо все для того, щоб макроекономічні показники зростали і були стабільними.

Дуже приємно, що в цьому році ми зібрали найбільший врожай зернових практично за всі роки незалежності. Ми створили нові умови для розвитку бізнесу. Запрацював раніше прийнятий Податковий кодекс. Як завгодно до нього можна відноситися, але він вже є, вже існують правила гри. Ми налаштовані його вдосконалювати і надалі. Малий бізнес отримав нові полегшені правила гри у вигляді оновленої спрощеної системи оподаткування, обліку, звітності. Прибираються зайві заборони, ліцензії, дозволи. Все це рухається вперед. Нові правила гри позитивно сприймаються бізнес-середовищем в цілому. Хоча є ще багато недоліків, над якими треба працювати.

Темпи залучення іноземного капіталу в українську економіку прискорилися майже на третину. Майже на 40 % зріс український експорт, що дуже важливо для нас як для країни з експортоорієнтованою економікою. На 14 % зріс роздрібний товарообіг. Відновлене економічне зростання дозволило нам підвищити пенсії, зарплати і соціальні виплати. Це також приємно відзначити, хоча я кожного разу кажу, що це відбулося не настільки, як нам хотілося би. Але можливості економіки завжди обмежені, і ми про це повинні пам'ятати. Але ми рухаємося вперед.

Допомога при народженні дитини зросла у порівнянні з її розміром на початок року. На першу дитину – на 6,7 тис. грн, на другу – 12,5 тис. грн, на третю – 25,1 тис. грн. Збільшену допомогу при народженні дитини отримали 227 тис. сімей українців. Мені приємно констатувати, що ми досягли стійкого підвищення народжуваності. Демографи прогнозують, що за цей рік народиться

близько півмільйона немовлят. Ми забезпечили додаткові кошти, щоб підтримати родини з новонародженими дітьми.

За цей рік ми спостерігаємо ще один оптимістичний факт. Вперше за історію незалежної України народжуваність перевищила смертність на третині території областей, тобто у 8 областях. Такий результат говорить про одне – що люди почали вірити у завтрашній день. Це чудово.

Ми відповідально і системно підійшли до планування і виконання великих інфраструктурних проектів. Основний акцент, головну скрипку тут зіграла підготовка до чемпіонату Європи Євро-2012. Це також був непростий виклик для нашої країни. Але УЄФА визнала, що Україна виконує свій план підготовки до чемпіонату Європи, з Україною можна мати справу. Побудовані нові інфраструктурні об'єкти – аеропорти, стадіони, відремонтовано біля 2 тис. км доріг і побудовано нових.

Євро-2012 дійсно стане для нас історичною подією. Україна відкриє себе Європі і світу як розвинена, сучасна і дуже красива країна. Переконаний в тому, що туристична галузь отримає можливість розвитку.

Але наші проекти не обмежуються тільки Євро-2012. Серед масштабних проектів є такий проект як «Енергія природи», який передбачає будівлю вітрових, сонячних, малих гідроелектростанцій. Ми вже це робимо в деяких регіонах України. Я про це сьогодні скажу. Цього року введено в дію дві сонячні станції у Криму, запрацювала перша черга вітропарку «Азовський». Я хотів би, щоб ми вдумалися, що за попередні 20 років української незалежності практично не було побудовано жодного такого об'єкта.

Безумовно, нам потрібні масштабні об'єкти, які б стали локомотивами розвитку України в наступні десятиліття. Ми працюємо над цими питаннями. Я хотів би сказати, що разом з глобальними проектами ми думаємо і про освіті проекти. В цьому році ми побудували 21 нову школу для наших дітей. Діти будуть вчитися в нових сучасних класах, в нових приміщеннях. Створюється гарна основа для навчання наших дітей. Наприклад, прийнято рішення про створення електронної бібліотеки. Національним проектом «Відкритий світ» ми найближчим часом забезпечимо єдину освітню мережу. Ці кроки будуть продовжуватися, тому що реформа освіти буде охоплювати не один рік. Ми повинні поступово рухатися в цьому напрямку, але відчувати, що ми рухаємося вперед і в створенні умов, і в якості освіти.

Особливу увагу в 2011 р. ми приділяли медичній реформі. Невипадково це питання постійно було гострим, в тому числі ви бачили і зміну кадрів. Але ми прийняли цілу низку законів щодо реформи системи охорони здоров'я. Вже готові конкретні пропозиції щодо удосконалення медичних закладів і створення умов соціально-медичного страхування. Ми вже почали робити перші кроки. Наприклад, в Україні в чотирьох пілотних регіонах вже створено 160 центрів первинної медико-санітарної допомоги.

У рамках національного проекту «Нове життя» відкриваються перинатальні центри. Вони будуть в кожному регіоні, не тільки в пілотних.

В межах земельної реформи в Вінницькій, Київській, Харківській областях здійснюється пілотний проект щодо реалізації всіх переваг

державного земельного кадастру, передбачених у відповідному законі. Це дуже болюча тема, але ми також повинні рухатися вперед. Реєстрація земельних ділянок буде здійснюватися протягом не більше 14 днів з моменту заяви. Тоді як раніше тяганина тривала інколи роками. До кінця 2012 р. доопрацьована і вдосконалена програма, яка буде впроваджуватися практично у всіх регіонах України.

В житлово-комунальній сфері ми почали працювати над створенням стимулів для створення мереж об'єднаних співвласників житлових будинків. Ви знаєте, що створений національний регулятор, і питання встановлення тарифів буде розглядатися під мікроскопом. Ми будемо робити все для того, щоб не допустити того, щоб ті прорахунки, які мають господарюючі суб'єкти, покладали на плечі наших людей. Люди повинні мати право отримувати справедливі тарифи. Тому створюється конкурентне середовище за ціною, якістю послуг в житлово-комунальному господарстві. Поява такого класу повноцінних власників житла створить нову основу для модернізації успадкованого ще з радянських часів житлово-комунального господарства.

У наступному році головний акцент державної підтримки ми зробимо на поглибленні реформ саме на регіональному та місцевому рівнях. Ми знаємо, що тільки там буде відчутна та робота, яку ми розпочали, по великому рахунку.

Ми передбачаємо створення міцних горизонтальних зв'язків між регіонами та місцевими громадами, посилення міжрегіонального співробітництва, активну політику регіонів із залучення інвестицій, в тому числі через формування інноваційно-орієнтованих господарських кластерів.

Важливі кроки буде зроблено в забезпеченні прозорості та ефективності державного управління. Ми прийняли закони і рішення, які спрямовані на боротьбу з однією з головних перепон на шляху реформ – це корупція в державному секторі.

Модернізація правової сфери торкнулася питань, яким раніше практично не приділялося належної уваги. Зокрема це питання гуманізації відповідальності за порушення у господарській сфері та боротьбі з катуваннями.

Попри позитивні зрушення в економіці та початок реалізації важливих національних проектів у мене, безумовно, є серйозні питання до роботи уряду і в цілому виконавчої влади. Тому я неодноразово казав, що ціла низка прорахунків, які були зроблені, інертність, інколи і прямий опір бюрократичного апарату стояли на заваді вирішення багатьох питань. Ця робота також попереду.

Я хотів також сказати, що дуже часто нас не задовольняла робота керівництва деяких урядових структур, місцевих адміністрацій. Можна наводити багато прикладів, вони були впродовж року, але я хочу сказати, що ми підходили і будемо жорстко підходити до прийняття кадрових рішень по тим чиновникам, які не відповідають вимогам часу.

Тому інколи правове, адміністративне затягування реформ в різних напрямках було прогнозованим, тому що не тільки суспільство, але і

чиновники дуже часто були не готові до тієї роботи, яку ми розпочинали. Ми зрушили з місця багато питань. І сьогодні на жорсткому контролі знаходяться практично всі напрямки, по яким ми почали модернізацію.

Можна багато критики сьогодні наводити, але я хотів би в цілому сказати, що за цей період часу Уряд і в цілому виконавча влада свою справу зробила. А враховуючи те, що ми не приховували, не приховуємо і ніколи не будемо приховувати недоліки, ця дискусія завжди буде актуальною, що нам вдалося зробити, чого і чому не вдалося зробити. Тому прорахунки треба своєчасно виправляти і ніколи їх не повторювати.

Що стосується пошуку нових рішень. Безумовно, ми завжди будемо в цьому процесі і не будемо допускати ніколи несправедливих підходів по відношенню до людей чи, як кажуть, «різати по живому». Невипадково, коли люди виходять з різними протестними акціями. Це не випадково. Тобто, до цього їх змушують ті прорахунки, які є на різних рівнях.

Мене, безумовно, особисто також це чіпає, як кажуть «за живе», тому я вважаю, що робити будь-які експерименти над людьми не можна. Ми повинні все передбачати. Але ми повинні і розуміти, що в нас є, як кажуть, «старий чемодан», який ми тягнемо за собою – це ті закони, які були прийняті в різні часи і які сьогодні не відповідають вимогам часу. Фактично закони були популістські, які приймалися під різні вибори парламентські, президентські, а зараз вони збіглися в часі.

Це ось, наприклад, таке питання болюче, як питання чорнобильців. Я багато людей знаю, які були дійсно ліквідаторами. Я знаю, що вони хворіють. Я знаю, що їм важко. І наш борг перед ними, борг держави створити всі умови. Але, коли під це підлаштовуються певні аферисти і мошенники, а потім до них ще приєднуються деякі політичні гравці, які вирости за роки незалежності на різних авантюрах – це прикро. Не можна гратися на біді. Не можна. Я переконаний в тому, що люди це добре розуміють.

Тому я хотів би сказати, що безумовно ми повинні вирішувати ті проблемні питання, в тому числі й соціальні зобов'язання держави, які сьогодні ще залишаються. Безумовно, я хотів би, щоб ми з вами побачили найближчим часом рішення щодо відновлення справедливості в розподілі пільг. Над цими питаннями треба працювати. І ми це робимо.

Є питання гострі, такі як питання справедливості. Це питання стосується постійного вдосконалення системи пільг, тарифів по відношенню до різних категорій громадян, в тому числі і надання субсидій самих різних.

У нас дуже багато прикладів є, коли багаті люди отримують субсидії, і роблять це спокійно. Коли немає в державі грошей і ми знаходимося в складному становищі, безумовно, це неприпустимо. Але переконаний в тому, що уряд разом з парламентом буде постійно наводити порядок у справедливому розподілі державних коштів, в тому числі і податковий тягар також повинен бути справедливо розподілений. Я буду завжди вимагати, щоб програма дій уряду була конкретно за суттю, строками і, безумовно, ефективністю.

Що нам треба зробити в наступному році. В наступному році, я сказав би

так, нам треба використати ті переваги, які ми отримали за ці два роки. Я не буду їх повторювати, але я хочу сказати, і ми з вами повинні про це пам'ятати, що ми значно скоротили дефіцит бюджету. Коли ми починали з 14 % дефіциту в минулому році, ми заклали на цей рік 3,5 % і нам вдалося вийти на цей показник. А на наступний рік вже дефіцит бюджету буде – 2,5 %. Ми плануємо дохід бюджету наступного року майже на 100 млрд більший, ніж в цьому році. Безумовно, скоротяться вже у нас витрати на Євро-2012. Трошки ми скоротимо суми на обслуговування зовнішнього боргу. Якщо в цьому році ми на обслуговування заплатили 89 млрд грн, то в наступному році це буде лише 61 млрд.

Тобто, у нас є всі можливості, щоб з оптимізмом дивитися в майбутнє. Але ми не заспокоюємося. Тобто, робота йде і буде йти в напрямку посилення держави в питаннях внутрішньої політики, тобто ефективної економіки. Питання проведення прагматичної зовнішньої політики, яка створювала всі умови для збільшення нашого експорту, для пошуку нових ринків, нових партнерів та інвестицій.

Переконали у тому, що соціальні стандарти повинні також зростати, і ми будемо робити все для того, щоб це відчували люди. Якість життя – це і житлово-комунальні послуги, це і медицина, це і освіта.

Далі. Імідж країни, який дає нам всім відчуття того, що ми держава сильна і ми сильна нація, це Євро-2012. Далі. Підготовка до чемпіонату Європи з баскетболу в 2015 р. А ми фактично вже таку можливість отримали. Ви знаєте, таке рішення прийняте. Тому ми будемо робити все, щоб наближати нашу Україну до тих демократичних стандартів життя, в тому числі за якими живе Європа.

І врешті-решт, я хотів би окремо зупинитися на питаннях професії журналіста, враховуючи аудиторію, яка сидить переді мною. Перш за все це питання безпеки цієї професії. Я хотів би, щоб ви від мене почули, що я буду завжди жорстко припиняти будь-які дії, спрямовані проти гідності, життя і здоров'я журналістів, спроби тиску на ЗМІ з боку чиновників, влади чи політиків.

Водночас, безумовно, я сподіваюсь, як і будь-який громадянин нашої країни, бачити якісні, об'єктивні журналістські матеріали з важливих питань суспільного життя. Адже цінність свободи слова не лише у праві говорити, що хочеш, але і в здатності говорити правду, чітко відрізняючи, як кажуть, чорне і біле (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2011. – 21.12).*

Президент прибув з офіційним візитом до Туреччини

Сьогодні, 22 грудня, Президент України В. Янукович прибув з офіційним візитом до Турецької Республіки.

У рамках візиту глава держави проведе зустрічі з Президентом Туреччини Абдуллахом Гюлем і Прем'єр-міністром Реджепом Тайїпом

Ердоганом. Під головуванням Президента України та Прем'єр-міністра Туреччини відбудеться перше засідання Стратегічної ради високого рівня.

За результатами візиту сторони планують підписати Спільну заяву, яка закріпить основні домовленості щодо інтенсифікації співпраці на конкретних перспективних напрямках (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2011. – 22.12).

Візит Президента України В. Януковича до Російської Федерації

20 грудня Президент України В. Янукович здійснив робочий візит до Російської Федерації.

У Москві В. Янукович взяв участь у ювілейному, 20-му засіданні Ради глав держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав, а також провів двосторонню зустріч з президентом Росії.

Під час засіданні Ради глав держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав В. Янукович заявив про те, що Україна готова до активної співпраці у рамках Співдружності Незалежних Держав. «Заява, яку я зробив (на попередньому засіданні Ради), – що ми будемо займати активну позицію і брати активну участь у роботі Співдружності – ми це робимо», – підкреслив Президент. Він зокрема нагадав, що Україна приєдналася до низки угод, що стосуються діяльності СНД.

Глава держави висловив упевненість, що у рамках Співдружності й надалі відбуватиметься ефективна взаємодія – особливо у складних економічних умовах у світі. «Глобальна економіка змушує нас знаходити все нові й нові інструменти інтеграції. Ми бачимо, що йде конкурентна боротьба на світових ринках. Ми кожен рік збираємося та обговорюємо, яким чином нам об'єднуватися, щоб бути сильнішими», – сказав Президент.

В. Янукович також зазначив, що Україна готова обговорити питання синхронної ратифікації Угоди про зону вільної торгівлі, яка була прийнята у рамках СНД. Президент позитивно оцінив створення зони вільної торгівлі в рамках СНД. Він додав, що йдеться про довгоочікуване рішення, обговорення якого тривало кілька років. «Ми всі хотіли, щоб ми з року в рік знімали бар'єри у русі товарів, послуг, фінансів. Сьогодні ми бачимо, що ці інструменти створюються», – сказав глава держави.

Вітаючи учасників засідання з ювілейним, 20-м зібранням, В. Янукович висловив сподівання, що у подальшому робота СНД буде вдосконалюватися.

Цього ж дня відбулась зустріч Президента України В. Януковича з Президентом РФ Д. Медведевим. Під час зустрічі В. Янукович наголосив, що Україна і Росія в подальшому мають поглиблювати співробітництво в газовій сфері. На переконання Президента України, сьогодні важливо якомога швидше завершити українсько-російські переговори з газових питань. «Дуже важливо, щоб ця робота йшла до завершення. Ми налаштовані ці переговори не просто завершувати, ми налаштовані їх перевести у середньострокове

русло – щоб частину питань ми могли вирішити зараз, у цьому році, – і прийняти якісь стратегічні рішення. У подальшому, звісно, нам треба поглиблювати питання співробітництва в газовій сфері», – заявив В. Янукович. «Мене радує, що в нас пішло взаєморозуміння, і в підсумку є перспектива», – зауважив Президент.

Зі свого боку Президент Росії також висловився за важливість налагодження співробітництва наших країн у газовій сфері. «Існують різні підходи, яким чином налагодити це партнерство. Я вважаю, що вже час це зробити. Це було б вигідно і для Російського, і для Українського народів. Що стосується конкретних моментів, думаю, ми могли б почати ці переговори... Але в подальшому цю тему повинні продовжити наші уряди», – сказав Д. Медведєв.

Говорячи про українсько-російську співпрацю в інших сферах, Президент України зокрема звернув увагу на хорошу динаміку в питаннях атомної енергетики. «Наші компанії, на наш погляд, працюють ефективно. У нас хороша перспектива співробітництва», – сказав В. Янукович. На його думку, Україна і Росія також можуть посилювати співробітництво у транспортуванні електроенергії.

Президент високо оцінив організацію та рівень проведення 20-го засідання Ради глав держав-учасниць СНД. Водночас він висловив переконання, що взаємодія в рамках СНД може бути посилена (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2011. – 20.12).*

Проміжні підсумки газових переговорів

В переговорах з керівництвом Російської Федерації щодо перегляду контракту на постачання газу, черговий раунд яких відбувся 20 грудня в Москві, «зроблено черговий крок до зближення позицій». Про це повідомив Прем'єр-міністр України М. Азаров під час засідання Кабінету Міністрів України 21 грудня.

«Ми шукаємо позитивне рішення, – зазначив М. Азаров. – Хочемо знайти надійні юридичні формулювання, які будуть довготерміновим фундаментом для розвитку нашої економіки. Зрозуміло, що такі рішення будуть компромісними». При цьому він підкреслив, що складність і напруженість переговорів визначена тим, що умови контракту є дуже не вигідними для України, і навпаки – дуже вигідними для Росії.

За словами глави уряду України, цілий ряд питань знаходиться в стадії обговорення і погодження, в тому числі «питання обсягів прокачування газу, цін, створення газотранспортного консорціуму».

В Москві залишилась група експертів високого рівня на чолі з міністром енергетики та вугільної промисловості Ю. Бойком і міністром юстиції О. Лавриновичем. Вони повинні остаточно узгодити всі питання і допрацювати формулювання нової угоди.

«Від цієї роботи, від рішень, які буде вироблено, залежить економічний розвиток України в цілому і параметри бюджету на наступний рік зокрема», – підкреслив М. Азаров

Прем'єр-міністр запропонував: якщо компромісу буде досягнуто буквально найближчим часом, зібрати засідання уряду і розглянути необхідні рішення в комплексі, включаючи проект бюджету на 2012 р. Члени уряду підтримали таке рішення (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2011. – 21.12).

Уряд схвалив консервативний, але збалансований і реалістичний проект бюджету

21 грудня уряд розглянув та схвалив консервативний, але збалансований і реалістичний проект Державного бюджету на 2012 р.

«Уточнений макропрогноз враховує результати проведених консультацій з представниками світової спільноти. Завдяки спрямованості на розвиток, Україна зберігає помірний рівень росту ВВП в той час, як темпи росту економік найближчих європейських сусідів скорочуються», – сказав міністр фінансів Ф. Ярошенко, представляючи проект. Він підкреслив, що за скоригованим консервативним сценарієм приріст ВВП у 2012 р. становитиме 3,9 %, а номінальний ВВП становитиме 1,5 трлн грн.

Крім того, міністр підкреслив, що видатки зведеного бюджету 2012 р. становитимуть 461,7 млрд грн.

Ф. Ярошенко відзначив, що, порівняно з бюджетом-2011, видатки держбюджету збільшаться на 35 млрд грн.

Водночас міністр фінансів додав, що розмір прожиткового мінімуму, порівняно з 2011 р., на 1 особу зросте на 128 грн, що майже вдвічі перевищує темпи зростання споживчих цін.

За словами Ф. Ярошенка, проект бюджету-2012 також передбачає запровадження 20-відсоткової надбавки до посадового окладу для усіх педагогічних працівників.

Будуть також запроваджені виплати медичним і фармацевтичним працівникам на оздоровлення.

«Для пенсіонерів збільшиться розмір мінімальної пенсійної виплати в середньому на 10 %, збільшаться на 20–30 % середні розміри пенсій, збільшаться виплати інвалідам війни, дітям війни, учасникам війни та бойових дій, виплати чорнобильцям збільшаться майже удвічі. При цьому вперше розрахунок гарантованих мінімальних пенсійних виплат інвалідам-ліквідаторам прив'язано до розміру прожиткового мінімуму і збільшено вдвічі», – сказав Ф. Ярошенко.

Водночас він зазначив, що проект бюджету передбачає збільшення інвестиційного ресурсу країни за рахунок зниження податкового навантаження на підприємців.

«Поряд з підтримкою соціального вектору бюджету, в наступному році

суттєва увага приділятиметься створенню умов для стимулювання розвитку реального сектору економіки. Інвестиційний ресурс від надання податкових індульгенцій становитиме понад 45 млрд грн. Загальний ресурс, який у 2012 р. буде спрямований на підтримку реального сектору економіки, становитиме понад 120 млрд грн», – підсумував Ф. Ярошенко (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2011. – 21.12).

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

С. Кулицький, канд. екон. наук, старш. наук. співроб.

Ймовірний розвиток української економіки під впливом другої хвилі глобальної фінансово-економічної кризи

Європоцентричний характер другої хвилі глобальної фінансово-економічної кризи визначає канали та масштаби її впливу на українську економіку. У найзагальнішому плані можна окреслити такі канали – ретранслятори впливу нинішньої європейської кризи на українську економіку:

- система торгово-економічних зв'язків України з державами ЄС і, перш за все, єврозони;
- скорочення попиту на послуги праці українських трудових мігрантів у країнах ЄС, особливо у країнах єврозони;
- зміна обсягу інвестицій, що надходять з країн ЄС в Україну;
- вплив коливань обмінного курсу єдиної європейської валюти – євро на динаміку фінансової системи України;
- опосередкований вплив на зовнішньоекономічні відносини України з її неєвропейськими партнерами через значний дестабілізуючий вплив кризової ситуації у європейській економіці на перебіг подій у всій системі міжнародних економічних відносин. У цьому випадку економіка єврозони виконує, так би мовити, глобальну дестабілізуючу функцію в масштабах всієї планети.

При цьому необхідно наголосити, що вплив зазначених каналів-ретрансляторів європейської кризи на українську економіку буде різнитись як за своєю потужністю, так і у часовому плані.

Європейський Союз є одним з найбільших зовнішньоторгівельних партнерів України, поступаючись в цьому плані, хіба що, Росії. У 2010 р. на ЄС припадало 26,4 % вартості українського експорту товарів і послуг та 33,4 % вартості імпорту. Тому боргова криза в євзоні, що є економічним ядром ЄС, не може не позначитись на українській економіці.

Водночас, треба підкреслити, що українсько-європейська торгівля вже пройшла випробування першою хвилею світової фінансово-економічної кризи. В цьому контексті вельми красномовною є її статистика за останні роки.

Перш за все, треба підкреслити, що Україна стабільно має від'ємне сальдо у торгівлі товарами і послугами з ЄС. Причому флотується воно практично виключно за рахунок торгівлі товарами. Правда, під впливом першої хвилі світової фінансово-економічної кризи скорочувалась як від'ємна величина сальдо українсько-європейської торгівлі, так і величина її абсолютного відсоткового відношення до обсягів українського експорту до ЄС.

Так, у 2008 р. від'ємне сальдо у торгівлі України товарами і послугами з ЄС становило 10,5 млрд дол. США, а величина відсоткового відношення до обсягів українського експорту до ЄС становила 47,3 %. У 2010 р. зазначені показники становили відносно вже 5,4 млрд дол. і 32,6 %, а за I–II квартали 2011 р. – 4,2 млрд дол. і 26,3 %.

Під впливом першої хвилі світової кризи скоротився як український експорт до країн ЄС, так й імпорт товарів і послуг в Україну з цих країн. Так, у 2009 р. обсяг українського експорту товарів і послуг до ЄС становив лише 56,6 % від рівня цього показника за 2008 р., а імпорт товарів і послуг з ЄС до України – відповідно лише 56,4 %. Однакові темпи скорочення експортних та імпортних поставок в українсько-європейській торгівлі засвідчують факт їх певної внутрішньої збалансованості, тобто певну усталеність попиту як на українські товари та послуги у ЄС, так і на товари і послуги з країн ЄС в Україні.

З іншого боку, якщо темпи скорочення імпорту товарів і послуг з ЄС в Україну були близькі до темпів скорочення всього українського імпорту, то загальні темпи скорочення українського експорту товарів і послуг були нижчими, ніж темпи скорочення українського експорту до ЄС. У 2009 р. сукупний український експорт товарів і послуг становив 62,6 % від рівня цього показника у 2008 р. А аналогічний показник експорту з України до ЄС у цей період, як зазначалось вище, становив лише 56,6 %. Наведені розрахунки свідчать про відносну «вразливість» українського експорту до Євросоюзу порівняно з іншими експортними операціями українських підприємств.

Після спаду першої хвилі світової фінансово-економічної кризи українсько-європейська торгівля поступово почала відновлюватись. У 2010 р. обсяг українського експорту товарів і послуг до ЄС становив 16,7 млрд дол. (75,2 % від рівня аналогічного показника за 2008 р.), тоді як імпорт товарів і послуг з ЄС в Україну становив у цей період 22,1 млрд дол. США (67,6 % від рівня 2008 р.). За I–II квартал 2011 р. обсяг українського експорту товарів і послуг до країн ЄС становив 15,9 млрд дол., а імпорту з країн ЄС 20,0 млрд дол. США. Немає сумніву, що, попри боргову кризу в євросоні, обсяги взаємної торгівлі товарами і послугами між Україною та ЄС перевищать рівень 2010 р., хоча звичайно про досягнення рівня «докризових» показників поки не йдеться.

Водночас різні темпи поновлення експортних та імпортних операцій в українсько-європейській торгівлі призвели до доволі помітних змін її сальдо. Хоча воно, як зазначалось вище, й надалі залишається від'ємним, одна його абсолютна величина продовжує зменшуватись. За I–II квартал 2011 р.

від'ємне сальдо України у торгівлі товарами і послугами з ЄС становило 4,2 млрд дол., а його відношення до обсягів українського експорту – 26,3 %. Вже зараз із впевненістю можна говорити, що від'ємне сальдо у торгівлі України товарами і послугами з ЄС буде меншим, ніж у 2010 р., а його покриття експортом – кращим.

Наведені вище зрушення в українсько-європейській торгівлі пов'язані, перш за все, з її товарною структурою. І саме від структури взаємної українсько-європейської торгівлі залежить її потенційна динаміка під впливом розвитку боргової кризи у євросоні.

В українському експорті до країн ЄС переважають товари з низькою часткою доданої вартості, особливо сировина й напівфабрикати. Причому залежність економіки держав-членів ЄС, включаючи держави євросоні, від українського експорту не настільки сильна, як, скажімо, їх залежність від поставок енергоносіїв з Росії. Це пов'язано з можливістю заміщення поставок товарів і послуг з України до європейських держав відповідними поставками з інших країн світу.

Хоча з іншого боку якісно-цінові характеристики нинішнього українського експорту роблять його доволі привабливим на європейському ринку. Принаймні, якщо йдеться про товари з невеликою часткою доданої вартості. Опосередковано про привабливість економічних зв'язків з Україною для ЄС свідчить й наміри європейців сформуванню з нашою державою зону вільної торгівлі. Таким чином, боргова криза у євросоні, зниження купівельної спроможності європейців та падіння курсу євро навряд чи сильно змінить тенденцію до нарощування українського експорту до країн-членів Євросоюзу. Хіба що українським підприємствам доведеться докладати більше зусиль для реалізації своїх товарів через загострення конкуренції на європейському ринку.

Що ж стосується імпорту європейських товарів в Україну, то його масштаби у частині споживчих товарів більше залежать від реальних доходів та економічних очікувань українців, ніж від інших чинників. А «пік» попиту на обладнання та інші інвестиційні товари з Європи на українському ринку, згідно з експертними оцінками, що базуються на даних державної статистики, вже минув (*Дзеркало тижня. – 2011. – № 44. – С. 7*). Тому, мабуть, не варто очікувати значного збільшення обсягів імпорту товарів в Україну з ЄС саме через ймовірне зниження у майбутньому курсу єдиної європейської валюти.

Як зазначалось вище, вплив європейської боргової кризи на Україну може відчуватись через скорочення попиту на послуги українських трудових мігрантів у країнах ЄС, особливо, у таких проблемних державах євросоні, як Італія, Португалія, Іспанія та Греція. Хоча через перебільшення оцінок масштабів трудової міграції з України за кордон (6–7 млн чол.), які іноді наводяться у ЗМІ, й масштаби зазначених втрат української економіки від європейської кризи в цьому контексті теж перебільшуються. Така ситуація із визначенням чисельності українських трудових мігрантів за кордоном пов'язана із відсутністю безпосереднього офіційного статистичного обліку цього процесу. Однак, дослідження вітчизняних науковців, які спираються на

відповідні соціологічні опитування, свідчать, що чисельність українських трудових мігрантів за кордоном, найімовірніше, знаходиться у межах 2–2,5 млн чол. Близько двох третин від загальної чисельності українських трудових мігрантів за кордоном припадає на країни ЄС, особливо, крім Польщі, на згадувані вище проблемні країни єврозони.

Останнім часом з цих країн надходять повідомлення, що місцеве населення все більше зголошується на робочі місця, які традиційно заповнювались трудовими мігрантами, як, наприклад, робота прибиральника у великих містах Італії тощо. Якщо цей процес розвиватиметься надалі, що цілком ймовірно через заходи жорсткої бюджетної економії у європейських державах-боржниках, то частина українських заробітчан, які працюють будівельниками, прибиральниками, покоївками, на інших малокваліфікованих роботах, цілком можуть втратити свої робочі місця й буде змушена повернутись в Україну.

Точно оцінити масштаби такої реміграції неможливо через згадану вище відсутність статистичного обліку трудових мігрантів з України за кордоном. Але експертно її можна оцінити в межах 200–400 тис. чоловік.

При цьому треба враховувати, що в Україну повертатимуться люди, які на вітчизняному ринку праці, як і за кордоном, можуть претендувати, перш за все, на робочі місця, що вимагають від працівників невисокої кваліфікації. Це пов'язано не лише з отриманою ними раніше в Україні професійною підготовкою, а й з характером роботи, яку вони виконували у період своєї трудової еміграції, та з наявністю пропозиції робочих місць в Україні. Утім, за свою роботу вдома, якщо така буде взагалі, трудові реемігранти отримуватимуть значно меншу платню, ніж за кордоном і до якої вже звикли й пристосувались. І це, звичайно, є джерелом певної соціальної напруги в українському суспільстві.

По-друге, потік мігрантів, що повертатимуться в Україну з країн ЄС, буде спрямований, перш за все, у Західну Україну і меншою мірою – в інші регіони нашої держави. Такий територіальний розподіл трудової рееміграції загострюватиме регіональні й, особливо, локальні проблеми безробіття в Україні. Утім, сам по собі він не призведе до якихось радикальних змін на вітчизняному ринку праці.

Враховуючи певну інерцію, об'єктивно притаманну соціально-економічним процесам, «пік» зазначеної хвилі трудової рееміграції з країн ЄС в Україні в наслідок боргової кризи у Євро зоні варто очікувати у другій половині 2012 р.

Водночас, поряд зі змінами чисельності українських заробітчан у країнах ЄС, нинішня європейська боргова криза, мабуть, вже найближчим часом впливатиме на суми коштів, що надходитимуть в Україну від трудових мігрантів. За оцінками фахівців НБУ, в Україну від наших заробітчан за кордоном надходить коштів на суму еквівалентну 6 млрд дол. США на рік. Найімовірніше, ця оцінка суми надходжень саме від трудових мігрантів дещо перебільшена, оскільки не всі перекази фізичним особам з-за кордону можна вважати трансакціями саме трудових мігрантів. Адже частина грошових переказів з-за кордону в Україну, вочевидь, є оплатою праці фізичних осіб в

Україні, що здійснюється ними у тіньовому секторі вітчизняної економіки на засадах аутсорсингу. Утім, основну частину переказів коштів з-за кордону в Україну становлять все-таки саме заробітки трудових мігрантів. Поряд із банківськими грошовими переказами, від трудових мігрантів в Україну надходять й не обліковувані фінансовими установами суми коштів, наприклад, ті, які доставляються в Україну шляхом особистої доставки.

Таким чином загальне скорочення надходжень коштів в Україну від трудових мігрантів під впливом боргової кризи у євросоні можна оцінити в інтервалі 0,5–1,0 млрд дол. Причому регіональний розподіл зазначених фінансових втрат в Україні буде, мабуть, дещо рівномірнішим, ніж згадуваний вище розподіл трудових реемігрантів. Це пов'язано з тим, що через систему господарських зв'язків грошові потоки в Україну від трудових мігрантів у подальшому розповсюджуються по всій українській економіці.

Приблизний характер оцінки грошових втрат, наведений вище, відповідає об'єктивно недосконалій інформаційній базі про українську трудову міграцію за кордоном, що є. Утім сама перспектива таких втрат для української економіки сумніву не викликає.

Стосовно оцінки перспектив надходжень в Україну прямих іноземних інвестицій (ПІІ) з країн ЄС, то деякі аналітики вважають, що нинішня кризова ситуація у Євросоюзі не сприяє надходженню звідти в Україну інвестицій. На їх думку, це пов'язано із певним дефіцитом позичкового капіталу на фінансовому ринку ЄС. З цим аргументом, мабуть, можна погодитись, якщо згадати про доволі високу прибутковість нині на цьому ж ринку спекулятивних операцій, про що згадувалось вище.

До факторів, що обмежують надходження в Україну ПІІ, в тому числі і з Європи, експерти відносять також незадовільну роботу українських посадовців на місцях, що відповідають за залучення іноземних інвесторів до своїх регіонів, а отже – і в Україну в цілому.

Крім того, аналіз іноземного інвестування в Україну останніми роками наводить на думку, що деякі великі іноземні компанії, інвестувавши свого часу капітал у найпривабливіші для себе об'єкти, взяли свого роду «тайм-аут» для впорядкування власного бізнесу в Україні. А їх поведінка може бути предметом аналізу для інших європейських компаній. Певною підставою для таких припущень можуть слугувати чутки й оприлюднені дані експертів про запланований продаж деякими європейськими банками своїх дочірніх структур в Україні. Тим більш, що дві дочірніх структури шведських банків в Україні – Сведбанку та СЕББанку скоротили свій роздрібний бізнес в нашій державі. Утім керівники дочірніх банків іноземних фінансових груп в Україні заявляють, що їх материнські компанії не збираються продавати свій бізнес в Україні. Зокрема, про це заявили голова правління УкрСиббанку, що належить французькій BNP Paribas Group, Ф. Жоаньє та голова правління – головний виконавчий директор Укрсоцбанку, що входить до італійської UniCredit Group, Б. Тімонькін.

Водночас аналіз даних української державної статистики про динаміку надходжень в Україну останніми роками прямих іноземних інвестицій дійсно

свідчить про певне уповільнення темпів їх надходження з країн-членів ЄС (за виключенням Кіпру, звідки фактично йдуть, в основному, українські та російські за своїм походженням інвестиції).

Так, протягом 2008 р. в Україну з країн Євросоюзу (за виключенням Кіпру) надійшло ПІІ на 3,5 млрд дол США, у 2009 р. – на 2,1 млрд дол., у 2010 р. – на 2,7 млрд дол., тоді як за першу половину 2011 р. – на 763 млн дол. Оскільки купівель великих підприємств в Україні іноземцями у другій половині 2011 р. не передбачалось, то цілком ймовірно, що обсяг прямого інвестування в Україну з країн ЄС буде у 2011 р. найменшим за останні чотири роки.

У 2008 р. значні обсяги надходжень іноземних інвестицій в Україну були пов'язані, перш за все, з придбанням іноземними компаніями українських банків. Тим більш, що для подолання глобальної фінансово-економічної кризи Федеральна резервна система США та Європейський центральний банк вдалися тоді до масованої емісії грошей, що надходили у світову економіку через західні комерційні банки.

Нині ситуація інша. Такої масованої, як раніше, емісії грошей немає. Гроші, принаймні, у Європі стали більш дефіцитним економічним ресурсом, ніж кілька років тому. До того ж існують значно вигідніші, ніж ПІІ в Україну, варіанти спекулятивних операцій на європейському фінансовому ринку. Це, звичайно, впливає на зменшення надходжень в Україну прямих інвестицій з країн ЄС. В результаті у першій половині 2011 р. частка інвестицій з країн ЄС (за виключенням Кіпру) в Україну скоротилась до 31 % від загального обсягу ПІІ в Україну. Тоді як у 2008–2010 рр. цей показник знаходився на рівні 48–58 %.

З іншого боку, державний характер боргів у єврозоні не є остаточною перепорою для приватних європейських інвестицій за кордон. Так, доволі стабільно надходять в Україну ПІІ з Німеччини. У I півріччі 2011 р. вони сягнули 283 млн дол., на 82 млн дол. перевищивши весь обсяг німецьких прямих інвестицій в Україну у 2009 р. Показово, що у I півріччі 2011 р. 99,2 млн дол. ПІІ надійшло в Україну з кризової Греції.

Безпосереднім же наслідком скорочення надходжень в Україну прямих інвестицій з Євросоюзу (за винятком Кіпру) буде зменшення надходжень вільноконвертованої валюти до резервів Національного банку України (НБУ). А це, у свою чергу, може негативно позначитись на обмінному курсі гривні.

Впливатиме на українську економіку й очікуване внаслідок боргової кризи зниження курсу євро. Перш за все це призведе до певного здешевлення імпорتنих поставок з країн єврозони, дещо підвищить конкурентоспроможність європейських товарів на українському ринку. Утім, враховуючи переважання песимістичних очікувань українців щодо їх майбутніх доходів, навряд чи це призведе до значного збільшення поставок в Україну імпорتنих товарів з ЄС. Правда, здешевлення євро може переорієнтувати частину потоків українських туристів з інших регіонів світу на країни єврозони. Хоча це навряд чи сильно зашкодить внутрішньому туризму в Україні, оскільки розвиток цієї галузі залежить від доходів українців, які, до того ж, відносно невеликі.

Закупівля ж обладнання, інвестиційних товарів визначається більше внутрішніми планами підприємств, їх оцінкою кон'юнктури ринку. Тому навряд чи зниження курсу євро сильно впливатиме на зміну обсягів імпорту цих товарів з країн єврозони в Україну.

Здешевлення євро, зниження його обмінного курсу буде стримуючим чинником для активності європейських банків в Україні, особливо тих, чії «материнські» компанії базуються в державах єврозони. Однак, власне цей чинник сам по собі, мабуть, не змінить радикально активність банківського сектору української економіки як такого. Водночас легше стане повертати для позичальників кредити у євро.

Зниження курсу євро призведе до зменшення ролі цієї валюти, як засобу заощаджень для населення, і частковим переведенням цих заощаджень у долар США, а можливо й у гривню. Хоча в цілому перспективи збільшення частки гривневих заощаджень населення за рахунок заощаджень у євро залежатимуть від оцінок населенням діяльності Кабінету Міністрів України та НБУ. А оцінки ці далеко не завжди позитивні.

Зниження курсу євро призведе до переоцінки офіційних резервів Національного банку України у частині їх єврових запасів у бік зменшення. Для компенсації подібних втрат може знадобитись вихід НБУ на валютний ринок як покупця.

Найскладніше оцінити опосередкований вплив європейської боргової кризи на українську економіку через відносини України з іншими учасниками міжнародних ринків товарів і послуг. Хоча, як зазначалось вище, більшість експертів приходять до думки, що боргова криза у Європі разом із невирішеними проблемами економіки США призведуть до певного «стискання» світової економіки у 2012 р. і, цілком ймовірно, у наступні рік-два. Тобто у розвинених країнах можливий, навіть, деякий економічний спад чи лише незначне зростання економіки, тоді як у країнах, що розвиваються – уповільнення темпів економічного зростання.

Превалюючою думкою в експертному середовищі є та, що друга хвиля світової економічної кризи, якої не оминати, більш млява і, водночас, більш затяжна, ніж перша хвиля. Це стосується й України, розвиток економіки якої сильно залежить від кон'юнктури світового ринку.

Фахівці звертають увагу на те, що зовнішні виклики другої хвилі світової економічної кризи, що на їх думку розгортається, стикаються із старою, неефективною структурою української економіки. Так, у ЗМІ з'явилися повідомлення, що Україна вже зазнає певних втрат на зовнішніх ринках, перш за все – у металургійній та хімічній промисловості. Зокрема у середині жовтня 2011 р. українські металургійні компанії, як, до речі, й китайські, знизили ціни на деякі види своєї продукції.

Утім, як зазначив відомий бізнесмен В. Новинський, підприємці вже трохи підготувались до другої хвилі кризи. І вже це дає підстави сподіватись, що вітчизняна економіка зможе подолати цю хвилю із значно меншими втратами, ніж першу.

Дійсно, з одного боку, в українському суспільстві доволі поширені

очікування девальвації гривні, підставою для яких є значне від'ємне сальдо зовнішньоторгівельного балансу України. Деяких фахівців непокоїть наростання зовнішньої заборгованості. Так, наприкінці червня 2011 р. валовий зовнішній український борг сягнув 123,4 млрд дол., а його відношення до обсягу українського валового внутрішнього продукту (ВВП) у цей період становило 84 %. Правда, державний та гарантований державою борг складає лише близько половини цієї суми. Це означає, що проблеми, на кшталт греко-італійських, Україні поки не загрожують. Утім значна зовнішня заборгованість України залишається чинником потенційної девальвації гривні.

Звертають увагу фахівці і на скорочення офіційних резервних активів НБУ. Після досягнення ними історичного максимуму у майже 37,6 млрд дол. у II кварталі, вони скоротились на 7,0 %. На кінець III кварталу 2011 р. офіційні резервні активи НБУ становили 34 950 млн дол. На думку деяких експертів, це – цілком достатньо для підтримання стабільного курсу гривні за умов усталеної економічної ситуації. Утім, їх може не вистачити для захисту гривні від девальвації у разі загострення світової кризи й більш інтенсивного поширення її впливу на українську економіку. Правда, фахівці наголошують, що нині в Україні далеко не таке масштабне валютне кредитування, яке було у 2008 р. А саме наявність великих сум внутрішніх кредитів в Україні, номінованих в іноземних валютах, особливо у доларах, за явного дефіциту надходжень долара США в Україну стало тим вирішальним поштовхом, який у 2008 р. занурив вітчизняну економіку у стан глибокої кризи. Нині цей чинник економічної дестабілізації в Україні не діє.

Таким чином, перед загрозою другої хвилі глобальної фінансово-економічної кризи українська економіка перебуває у стані нестійкої рівноваги. Якщо потужність впливу другої хвилі кризи, як очікують експерти, виявиться меншою, ніж першої, то в Україні є всі шанси пережити її з мінімальними втратами. Хоча, звичайно, 2012–2013 рр. будуть зовсім непростими для розвитку вітчизняної економіки (*При підготовці роботи були використі такі джерела інформації: Версії.com (www.versii.com.ua). – 2011. – 2, 10.11; Деньги. – 2011. – № 22; Державна служба статистики (www.ukrstat.gov.ua); Дзеркало тижня. – 2011. – № 30, 39, 41, 43–45; Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2011. – 18, 25.10; 14.11; Електронні Вісті (http://elvisti.com). – 2011. – 29.10; Інвестгазета. – 2010. – № 45; 2011. – № № 45, 46; Інститут еволюційної економіки (http://iee.org.ua). – 2011. – 3.08; Інтернет-издание UA – Reporter.com (http://ua-reporter.com). – 2011. 11.11; Корреспондент.net (http://korrespondent.net). – 2011. 31.10; 18.11; Левый берег (http://economics.lb.ua). – 2011. – 21.10; 07, 11.11; МинПром (http://minprom.ua). – 2011. – 10.11; Минфин.com.ua (http://minfin.com.ua). – 2011. – 12, 16.11; Національний банк України. Офіційне інтернет-представництво (www.bank.gov.ua); Николаевские Вести (http://nikvesti.com). – 2011. – 14.09; 19.10; Паралелі (http://paraleli.if.ua). – 2011. – 7.11; Первый канал (www.1tv.ru). – 2011. – 9.12; Перший*

національний (<http://1tv.com.ua>). – 2011. – 1.11; *Український тиждень*. – 2011. – № 47; *Фокус*. – 2011. – № 37; *Top Media* (<http://topmedia.com.ua>). – 2011. – 3.08; 6, 18.09; 28.10; 29.11; *From-ua* (www.from-ua.com). – 2011. – 11.11).

В. Пальчук, канд. іст. наук, мол. наук. співроб.

Урожай зернових культур у 2012 році: балансування запитів внутрішнього ринку і експортної кон'юнктури

Валовий збір зернових культур в Україні у 2012 р. зменшиться на 28 %. У той час прогнозується зростання собівартості зернової продукції, спричинене втратами аграріїв, пов'язаних з пересівом загиблих зернових культур. Ці втрати для сільгоспвиробників становитимуть близько 1,9 млрд грн. Такий висновок зробили спеціалісти Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки». За іншими підрахунками, зокрема, за даними експертів асоціації «Український клуб аграрного бізнесу», втрати від загибелі посівів озимої пшениці, ячменю та ріпаку становитимуть у грошовому еквіваленті 3,8 млрд грн.

Про зменшення врожаю озимих культур у наступному році говорив на Міжнародній аграрній конференції президент «Українського клубу аграрного бізнесу» А. Ліссітса. Причиною для таких прогнозів експерти називають посушливу осінь, особливо в листопаді, що спричинило уповільнення процесу росту цих культур. За словами керівника Українського гідрометцентру М. Кульбіді, стан погоди восени поточно року негативно вплинув на сільське господарство, зокрема, на посівні роботи. У свою чергу, начальник відділу агрометеорології Українського гідрометцентру Т. Адаменко зазначила, що цієї осені в Україні вперше за 50 років була засуха, аналога якій не було, тому прогнозувати ситуацію дуже складно. Експерт схиляється до думки про необхідність пересіву озимих культур навесні.

На сьогодні неблагополучна ситуація склалася в Одеській, Миколаївській, Херсонській, Дніпропетровській, Запорізькій та Тернопільській областях, де через відсутність опадів продовжується ґрунтова посуха. За даними Інституту зрошування землеробства, у Херсонській області на 320,8 тис. га з 504,9 тис. га озима пшениця не дала сходи взагалі. Про критичну ситуацію зі станом посіяних озимих у Полтавській області повідомляє в. о. начальника Головного управління агропромислового розвитку облдержадміністрації С. Москаленко. За його словами, через несприятливі погодні умови лише на деяких полях схожість оптимальна, решта ж у незадовільному стані. Тож озимі доведеться пересівати на значних площах та наступного року змінювати структуру посіву.

Обстеження посівів озимих зернових культур показало, що сходи отримані на 71 % посівних площ, з них у задовільному стані перебуває 69,2 %, а в слабкому – 30,8 %. Директор Департаменту ринків рослинництва,

садівництва, виноградарства та виноробства Міністерства аграрної політики О. Демидов основною причиною такої ситуації називає відсутність вологи. Так, у деяких регіонах протягом 4 місяців жодного разу не було опадів. Не допомагає і полив: в сумі його вистачає лише на 900 тис. га, у той час, коли рятувати потрібно значно більші площі. Більше того, озимина вступила у фазу сну, тому всі втрачені зернові навесні доведеться пересівати.

За останніми прогнозами Міністерства аграрної політики та продовольства України, навесні необхідно пересіяти 2,4–3 млн га озимих культур (за попередніми прогнозами міністерство озвучувало 1,5 млн га).

Доктор економічних наук, професор Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки», академік НАН України В. Месель-Веселяк стверджує, якщо пересівати 1,5 млн га озимих культур, то держава зазнає великих витрат. Сума збитків складається із затрат на посівну поточного року та на пересів озимих. Таким чином, витрати від загиблих посівів та додаткові витрати від пересіву становитимуть 674 млн грн та 1,2 млрд грн відповідно. Загальні витрати становитимуть 1,8–1,9 млрд грн. Тому собівартість тонни озимої пшениці, за підрахунками фахівців, зросте у 2012 р. до 1600 грн, ячменю – до 1350, жита – до 1300. Однак, з урахуванням ціни на дизпаливо навесні наступного року витрати на пересів озимих можуть бути і вищими. При цьому продажна ціна зросте ще на 30 % і становитиме 2080 грн за тонну пшениці. Утім, на думку директора інформаційної компанії «ПроАгро» М. Верницького, ціна може і не досягнути 2000 грн, тому що в поточному році спостерігається надлишок пропозиції на ринку зернових.

Завищеною сумою збитків, пов'язаних із пересівом озимих, вважає керівник аналітичної служби «АПК-Інформ» Р. Рибчинський. Він стверджує, що прогнози про пересів 1,5 млн га – оціночні і об'єктивні висновки про стан полів з озимими необхідно робити не раніше кінця лютого 2012 року. Експерт такий висновок пояснює тим, що частина озимих, які вважаються втраченими, можуть перезимувати у ґрунті і дати сходи ранньою весною.

Такий висновок підтримують фермери з північних регіонів України. Зокрема, фермер О. Бутенко з Чернігівської області, зазначає, що в цьому регіоні озимі зійшли добре. Посуха спостерігалася переважно на півдні України.

За дорученням Прем'єр-міністра М. Азарова створена робоча група з підготовки проведення весняних польових робіт і ліквідації можливих негативних наслідків. Фахівці здійснюють постійний моніторинг стану посіяних озимих культур і оцінюють можливі ризики. Крім того, у державі готуються видатки на компенсацію витрат від пересіву, тому Міністерство аграрної політики та продовольства налаштовано позитивно. На особливий контроль профільного міністерства взято забезпечення сільгоспприємств високоякісним насінням, а також паливо-мастильними матеріалами за здешевленими цінами. Наразі вирішується питання про збільшення обсягів при внесенні добрив у ґрунт.

Крім того, на думку міністра М. Присяжнюка, залучення додаткових коштів для виробництва сільгосппродукції можливо також шляхом врахування інтересів

зернотрейдерів усіх рівнів і юрисдикцій, а саме надання їм гарантій, що за проавансовані кошти вони отримають відповідну кількість продукції.

Щоб мінімізувати витрати для аграріїв, експерти радять також максимально спростувати процедуру імпорту високоякісного насіння для забезпечення пересіву озимих навесні 2012 р. При цьому, на думку генерального директора «Українського клубу аграрного бізнесу» В. Лапи, пересівання загіблених озимих буде здійснюватися, швидше, кукурудзою, а не ячменем, тому що рентабельність виробництва ячменю в поточному сезоні нижча, ніж кукурудзи. Урожайність кукурудзи становила 64 ц/га, що на 20 ц/га більше показника минулого року.

Водночас міністр агрополітики М. Присяжнюк вважає, що в Україні не виникне проблем у зв'язку з прогнозованою врожайністю озимих культур у наступному році. За його словами, в Україні вже зібрали 22,5 млн т пшениці, з яких 60 % – продовольча. При цьому внутрішні потреби становлять 5,5 млн т. Виробництво зернових в Україні у вазі після доопрацювання даних у 2011 р. перевищило 55 млн т, у бункерній вазі – 58 млн т. Найбільше зерна намолотила Полтавщина (понад 5 млн т) та Вінниччина (понад 4 млн т). Значна кількість областей зібрали понад 3 млн тонн. У цілому ж, порівняно з минулим роком було вироблено на 5,5 млн т пшениці більше, а кукурудзи – на 10 млн. У цьому році вперше отримано рекордну врожайність зернових культур – 38 ц/га, а по кукурудзі країна вийшла на один із найвищих показників у світі – 64 ц/га. При цьому, керівник аналітичного департаменту консалтингової агенції «ААА» М. Колесник зазначила, що досягнення, які озвучив міністр, правдиві, але необхідно враховувати, що некоректно виставляти цифри виробництва різних видів аграрної продукції в одному часовому вимірі. Адже, приміром, виробництво зернових тяжіє до статобрахунку в рамках маркетингового року – із 1 липня 2010 р. по 30 червня 2011 р.

На сьогодні надлишки зерна закуповує Держагенство резерву України. За словами В. Лук'яненка, прес-секретаря прем'єр-міністра, держава закуповує в господарствах зерно з таким розрахунком, щоб вистачило до кінця червня 2012 р.

Що стосується цін на зерно в наступному році, то директор вищезазначеного Департаменту Міністерства аграрної політики та продовольства О. Демидов зазначив, що вони в державі підвищуватися не будуть, бо існує близько 20 млн т резервного запасу пшениці, з яких близько 30 % – продовольча. Такі об'єми повністю покриють втрати озимих культур. Висновки щодо достатніх для потреб країни обсягів врожаю пшениці в наступному році робить директор інформаційної компанії «ПроАгро» М. Верницький. За його словами, якщо не пересівати жодного гектару, все одно за нормальних умов (м'яка зима, тепла волога весна) має вродити не менш 13–14 млн т пшениці, що забезпечує потреби країни.

Про достатні обсяги продовольчих запасів зерна в Україні свідчить політика уряду стосовно експорту зернових культур. Зокрема, міністр аграрної політики М. Присяжнюк заявив, що необхідності введення квот на експорт зерна у 2012 р. поки немає. Близько половини врожаю 2011 р. може

відправитися на експорт. Однак, на сьогодні торгово-закупівельна активність на українському ринку зерна залишається невисокою. Фахівці стверджують, що відчуваючи надвеликий вал виробництва зерна вже на початку липня поточного року, влада мала швидко відреагувати на таку ситуацію і надати широкі можливості для його експорту. Експортне мито на зерно вводилося на рівні високих цін, але дуже скоро, з новим урожаєм його вартість просто обвалилася.

На противагу українській ситуації Російська Федерація, значною мірою демпінгуючи, стала виводити на світовий ринок багато зерна власного виробництва. Такими заходами Росія вплинула на обсяги українського експорту, знизивши їх. Як вважає керівник аналітичного департаменту консалтингової агенції «ААА» М. Колесник, Мінагропрод України робило все для того, щоб зняти мито. Однак, Міністерство фінансів вважало, що держава від дії мита виграє.

За словами заступника генерального директора Української аграрної конфедерації О. Ярославського, через введення мит призупинився експорт зернових культур, внаслідок чого Україна недоотримала 1,5 млрд дол. Більше того, такі дії призвели до втрати таких традиційних ринків збуту зерна, як країни Північної Африки та Близького Сходу.

На сьогодні, за свідченням експертів, селяни і зернотрейдери збувають зерно доволі повільно. Основною із причин даної ситуації аграрії називають занижені ціни попиту на ринку, а також незадовільну схожість посівів озимих зернових культур. Необхідно також врахувати, що не останню роль відіграв високий валовий збір кукурудзи. Так, сільгоспвиробники, що мають значні обсяги даної зернової культури, вважають за доцільне поповнювати обігові кошти за рахунок її реалізації, ніж продаж інших зернових культур. Закупівельні ціни на продовольчу пшеницю становлять 1700–1800 грн/т, на жито – 1600–1700 грн/т, на пшеницю групи Б і 6 класу – 1450–1600 грн/т (з урахуванням вартості доставки на підприємство). Разом з тим, сільгоспвиробники налаштовані стримувати продаж зернових до тих пір, поки ціни на них не зростуть. Зокрема, на продовольчу – до 1900–2000 грн/т, жито – до 1800 грн/т, ячмінь – до 1800 грн/т (без урахування вартості доставки).

Однак, така ситуація має свій позитив: більшу частину врожаю можна буде успішно продати наступного року, за умови його збереження. За прогнозами, наступного літа Україна збере набагато менше зерна, ніж цього (продовольчої пшениці буде не більше 12 млн т).

Ситуація у певній мірі виправилася після 7 жовтня, коли Верховна Рада ухвалила закон про скасування мит на експорт пшениці та кукурудзи, але зберегла мито на експорт ячменю розміром 14 %, не менше ніж 23 євро за тону. Фахівці стверджують, що після відміни мит темпи експорту становлять близько 100 тис. т за день. Станом на 13 грудня поточного року профільне міністерство оцінює обсяги експорту зерна в 7,9 млн т з початку 2011/2012 маркетингового року (липень 2011 – червень 2012). У тому числі, станом на 1 грудня кукурудзи – 2,8 млн т, пшениці – 2,1 млн т і ячменю – 1,8 млн т. Прогнозується експорт зернових у 2011–2012 маркетинговому році (МР до

1 липня) на рівні 25–27 млн т.

Говорячи в цілому про галузь, слід зазначити, що цього року експорт продукції агропромислового комплексу з України зріс на 30 % і становить 10 млрд дол. Позитивне зовнішньоторговельне сальдо становить близько 4,8 млрд дол., тоді як у 2010 р. – 3,08 млрд дол. Україна увійшла до трійки найбільших експортерів зерна у світі. Зокрема, за обсягами експорту ячменю країна займає перше місце, кукурудзи – третє, пшениці – п'яте.

Посилаючись на Департамент сільського господарства США, інформаційна служба Bloomberg пише, що з огляду на колосальне зростання цін на сільськогосподарські культури за останні роки, усі країни, здатні вирощувати зерно, максимально збільшують його виробництво. Серед таких країн фахівці США називають Україну, яка за їх оцінками має у два рази збільшити обсяги експорту зерна до кінця червня наступного року. Підтвердженням даної точки зору слугує заява міністра М. Присяжнюка про потенційний оборот України від продажу продовольства на експорт – 100 млрд дол. щорічно. Зокрема, Делегація Міністерства аграрної політики та продовольства України, що перебувала з робочим візитом у Королівстві Саудівська Аравія, домовилася про форвардні закупівлі місцевими зернотрейдерами українського ячменю урожаю наступного року. На сьогодні здійснилася поставка 200 тис. т українського зерна в Бангладеш, який раніше не закуповував зерна з України. Крім того, за даними профільного міністерства, ведеться активна робота над розширенням поставок зерна в країни Африки і Близького Сходу.

Більше того, як повідомив Прем'єр-міністр М. Азаров, на сьогодні Україна та Ліван домовилися сформувати замовлення на обсяги поставок українського зерна мінімум на десять років. У практичну площину переходить проект створення потужного зернового терміналу в ліванському порту Тріполі. З президентом і прем'єр-міністром Лівану уряд України має домовленості, що ліванський бізнес сформує замовлення на обсяги поставок українського зерна мінімум на десять років. У свою чергу Україна гарантує такі поставки. Прогнозована потужність ліванського терміналу становитиме до 150 тис. т зерна на добу.

Отже, економічно обґрунтовані рішення стосовно збільшення оборотних коштів сільгоспвиробників, забезпечення надходження до державного бюджету пов'язані з формуванням державних механізмів задоволення запитів внутрішнього ринку і балансування експортної кон'юнктури.

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

Голова Верховної Ради України В. Литвин направив телеграми співчуття Президенту Сенату Конгресу Республіки Філіппіни Хуану Понсе Енріле та Спікеру Палати представників Конгресу Республіки Філіппіни Фелісіано Бельмонте (молодшому).

Як зазначається в телеграмах, українські парламентарії із почуттям

глибокого суму сприйняли звістку про численні людські жертви та жахливі руйнування внаслідок тропічного шторму «Ваші», який вразив південну частину Республіки Філіппіни.

В. Литвин від імені народних депутатів України звернувся із проханням передати співчуття і слова підтримки рідним та близьким загиблих (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 22.12*).

Голова Верховної Ради України В. Литвин привітав енергетиків з професійним святом (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 22.12).

Голова Верховної Ради України В. Литвин привітав працівників дипломатичної служби з професійним святом (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 22.12).

З нагоди 20-річчя української міліції Голова Верховної Ради України В. Литвин 21 грудня вручив відзнаки Верховної Ради України ветеранам органів внутрішніх справ.

В. Литвин висловив присутнім високу повагу і вдячність за їхній особистий внесок у зміцнення законодавства, правопорядку в державі, багаторічне сумлінне виконання службових обов'язків і високий професіоналізм. Під час урочистої зустрічі Голова Верховної Ради України В. Литвин здійснив спецпогашення немаркованого художнього конверта, випущеного «Укрпоштою» з нагоди 20-річчя української міліції – «Міністерство внутрішніх справ. 20 років».

Голові Верховної Ради України було вручено ювілейну медаль «20 років міліції України» (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 21.12*).

Голова Верховної Ради України В. Литвин привітав із 75-річчям директора Державної установи «Інститут травматології та ортопедії Національної академії медичних наук України» Г. Гайка.

Спікер українського парламенту зазначив, що сьогодні головною національною ідеєю в Україні повинно бути збереження українського народу – «збереження від вимирання, від дебілізації, від того, щоб не принижували людину з українським паспортом» і висловив подяку директору інституту та всьому його колективу за те, що «на ентузіазмі, на самопожертві, на подвижництві» вони робили і продовжують робити ту справу, яка «конче потрібна людям» (*Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 21.12*).

21 грудня заступник Голови Верховної Ради України М. Томенко як член журі взяв участь у визначенні переможців дитячого поетичного конкурсу «Надія», який проходив за підтримки його Фонду «Рідна країна» та видавництва «Веселка». Окрім М. Томенка, до складу журі конкурсу «Надія» цього року увійшли В. Степаненко, І. Бойко, Б. Чіп, Н. Терехова.

Вітаючи переможців, віце-спікер зауважив, що «сьогодні молоді поети і письменники ...потрібні Україні та українському суспільству», тому, за його словами, Фонд «Рідна країна» вже вдруге підтримує цей конкурс. «Не всі ці молоді люди стануть визначними поетами та письменниками, але всі вони вже точно будуть патріотами своєї країни, справжніми громадянами України. На сьогодні це важливіше, оскільки на двадцятому році незалежності ми й далі боремося за право мати власну державу, право мати Україну», – сказав М. Томенко **(Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 21.12).**

Комітет з питань промислової і регуляторної політики та підприємництва рекомендує парламенту прийняти у другому читанні та в цілому проект закону «Про індустриальні парки».

Проектом (реєстр. № 8396) пропонується визначити основні засади, умови та порядок створення і функціонування індустриальних парків з метою забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності територій, активізації інвестиційної та інноваційної діяльності, створення нових робочих місць, розвитку сучасної виробничої та ринкової інфраструктури.

Голова комітету Н. Королевська, один з авторів проекту, під час обговорення наголосила, що реалізація його положень дозволить: органам державної влади та місцевого самоврядування завчасно планувати використання окремих територій для залучення інвестицій у економічний і соціальний розвиток; планувати бюджетні надходження та витрати, пов'язані із створення та функціонуванням індустриальних парків на території сільських, селищних і міських рад, на компенсацію власникам землі вартості земельних ділянок та інших витрат, передбачених цим законом у разі примусового викупу земельних ділянок з приватної власності для індустриальних парків; прогнозувати можливі шляхи залучення інвестицій – як внутрішніх, так і зовнішніх – у економіку України на земельних ділянках, які призначені для промислового виробництва; унеможливити адміністрування та інші незаконні дії службовців органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері регулювання земельних відносин тощо **(Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 21.12).**

Комітет з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією рекомендує парламенту направити на доопрацювання проект закону про внесення змін до Закону «Про засади запобігання і протидії корупції» (щодо вдосконалення форми декларації).

Законопроект (реєстр. № 9141) передбачає внесення низки редакційних змін до форми декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, а також запровадження декларування витрат особами, які претендують на зайняття посад, зазначених у п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону «Про засади запобігання і протидії корупції» (щодо вдосконалення форми декларації).

Члени комітету висловили низку зауважень до проекту. За підсумками обговорення було ухвалено рішення направити проект суб'єкту законодавчої ініціативи на доопрацювання (*Офіційний сайт Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 21.12).

Комітет з питань економічної політики рекомендує парламенту прийняти за основу доопрацьований проект закону про внесення змін до розділу XI «Прикінцеві положення» Закону «Про здійснення державних закупівель» (щодо закупівлі послуг для забезпечення життєдіяльності Збройних сил України).

Проектом (реєстр. № 9339) пропонується внести зміни до чинного закону в частині забезпечення безперервного харчування особового складу Збройних сил України шляхом укладання у 2012 р. договорів на закупівлю послуг з харчування із суб'єктами господарювання-переможцями процедур закупівлі у 2011 р. в межах відповідних бюджетних призначень із строком їх дії до 31 березня 2012 р. (*Офіційний сайт Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 21.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про ратифікацію Угоди про співробітництво у сфері правової охорони й захисту інтелектуальної власності та створення Міждержавної ради з питань правової охорони й захисту інтелектуальної власності». Відповідний законопроект зареєстровано за № 0237 (*Офіційний сайт Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 21.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та урядом Азербайджанської Республіки про заходи, які стосуються розвитку співробітництва в сфері транспортування нафти територією України». Відповідний законопроект зареєстровано за № 0235 (*Офіційний сайт Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 21.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про ратифікацію Угоди між Україною та Португальською Республікою про соціальне забезпечення». Відповідний законопроект зареєстровано за № 0238 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)). – 2011. – 21.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про ратифікацію Гарантійної угоди (Додаткове фінансування для Другого проекту розвитку експорту) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку». Відповідний законопроект зареєстровано за № 0240 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)). – 2011. – 21.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про ратифікацію Конвенції про правовий статус трудящих-мігрантів і членів їхніх сімей держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав». Відповідний законопроект зареєстровано за № 0234 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)). – 2011. – 21.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до деяких законів України» (щодо питань з видачі ліцензій). Відповідний законопроект зареєстровано за № 9022 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)). – 2011. – 22.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до статті 16610 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування за порушення законодавства з питань видачі документів дозвільного характеру. Відповідний законопроект зареєстровано за № 9182 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)). – 2011. – 22.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до Закону України «Про теплопостачання» (щодо використання технологічного мінімуму природного газу). Відповідний законопроект зареєстровано за № 9374 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)). – 2011. – 22.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності та

вдосконалення державного регулювання у сфері містобудівної діяльності». Відповідний законопроект зареєстровано за № 8597 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)). – 2011. – 22.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до Закону «Про інвестиційну діяльність» (щодо приведення у відповідність термінології). Відповідний законопроект зареєстровано за № 9024 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)). – 2011. – 22.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до Земельного та Лісового кодексів України щодо збереження лісів». Відповідний законопроект зареєстровано за № 8489 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)). – 2011. – 22.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до статті 13 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» (щодо врегулювання розбіжностей при субсидюванні підприємств). Відповідний законопроект зареєстровано за № 9026 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)). – 2011. – 22.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення строку відведення земельних ділянок для містобудівних потреб». Відповідний законопроект зареєстровано за № 8679 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)). – 2011. – 22.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо прав інвалідів». Відповідний законопроект зареєстровано за № 8315 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)). – 2011. – 22.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до Закону «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності». Відповідний законопроект зареєстровано за № 9394 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)). – 2011. – 22.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (нова редакція). Відповідний законопроект зареєстровано за № 8531 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 22.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізму використання земель оборони». Відповідний законопроект зареєстровано за № 6644-д (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 22.12).

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо акредитації органів з оцінки відповідності». Відповідний законопроект зареєстровано за № 9389 (Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2011. – 22.12).

Социальные выплаты из госбюджета в 2012 г. будут увеличены даже в случае утверждения самой неблагоприятной цены на российский газ. Об этом заявил глава парламентской фракции Партии регионов А. Ефремов на брифинге.

По его словам, даже если средняя цена на российский газ будет на уровне 416 долл./тыс. куб. м, соцвыплаты увеличатся либо на 13–18 %, либо на 25 %. А. Ефремов отметил, что избежать снижения соцвыплат в следующем году возможно за счет развития собственной экономики либо путем заимствований у международных организаций и иностранных банков.

По его словам, правительство Украины в текущем году кредитов практически не брало. «За счет развития экономики и разумных законов нам удалось сбалансировать систему так, что все проблемы, связанные с текущим бюджетом, до конца года будут закрыты 100 %», – отметил глава фракции ПР в ВР (МинПром – інформація бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 21.12).

Фракция «БЮТ – Батьківщина» не будет голосовать за государственный бюджет на 2012 г. Об этом заявил народный депутат от «БЮТ – Батьківщина» А. Павловский.

«Учитывая, что социальная составляющая полностью отсутствует в проекте бюджета на 2012 г., а уровень инфляции занижен как минимум в 2 раза от реальных процессов, мы за этот антисоциальный закон голосовать ни в коем случае не будем. Ни одного голоса не будет от оппозиции, по крайней мере, от «БЮТ – Батьківщина». Я думаю, будет ноль голосов», –

сказал депутат (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 21.12).*

Штраф за досрочное погашение кредита может составить от 0,5 % до 1 % суммы досрочной выплаты. Такую норму содержит законопроект № 9593, зарегистрированный в Верховной Раде народным депутатом от Партии регионов Ю. Полунеевым.

В документе отмечается, что потребительскими являются кредиты, предоставляемые банками, кредитными союзами и прочими небанковскими финансовыми компаниями гражданам на приобретение товаров или услуг для удовлетворения личных, семейных, домашних потребностей. Таким образом, законопроект включает практически все типы розничного кредитования, от ипотеки до мелких кредитов на покупку товаров народного потребления, кроме карточных займов.

Данный законопроект предусматривает право банков взимать штраф-«компенсацию» с заемщиков за досрочное погашение кредита. Размер такой компенсации не может превышать 0,5 % суммы досрочного возврата, если он совершается менее чем за год до планового срока погашения кредита, и 1 % – если этот период превышает один год (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 21.12).*

Комитет Верховной Рады по вопросам бюджета готов в сжатые сроки рассмотреть проект государственного бюджета на 2012 г., который подан в парламент Кабинетом Министров. Об этом заявил первый заместитель председателя бюджетного комитета В. Лукьянов.

Одновременно он отметил, что бюджетный комитет должен разработать ряд технических моментов, касающихся главного финансового документа страны. По его словам, отдельные финансовые вопросы регулируются Бюджетным кодексом, что облегчает работу на проекте госбюджета.

Нардеп допустил, что при подготовке проекта госбюджета ко второму чтению будут корректироваться показатели доходной и расходной частей. «Для того, чтобы выполнить популистские «хотели», нам нужен еще один бюджет на 300 млрд», – добавил В. Лукьянов (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 21.12).*

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

Президент України В. Янукович у 2011 р. провів дві підсумкові прес-конференції. 8 липня глава держави відповів на запитання 20 журналістів, 21 грудня – 15 представників ЗМІ. 25 лютого В. Янукович взяв участь у проекті «Розмова з країною».

За рік Президент України провів 57 коротких брифінгів для журналістів.

29 разів глава держави зустрівся з представниками медіа під час робочих поїздки регіонами, 12 – за результатами візитів в Україну глав іноземних держав і урядів, а також провів 16 брифінгів під час своїх закордонних візитів.

Також протягом 2011 р. В. Янукович дав 27 інтерв'ю українським та іноземним засобам масової інформації (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2011. – 21.12).

Президент України В. Янукович висловив співчуття Президентові Російської Федерації Д. Медведєву у зв'язку з загибеллю людей внаслідок катастрофи на буровій платформі «Кольська».

«В Україні з глибокою скорботою сприйняли звістку про катастрофу на буровій платформі «Кольська» в Охотському морі, що призвела до численних людських жертв. Прошу Вас, шановний Дмитре Анатолійовичу, передати слова співчуття рідним і близьким загиблих, а також побажання якнайшвидшого одужання постраждалим», – йдеться у співчутті глави держави (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2011. – 21.12).

Президент України В. Янукович висловив співчуття у зв'язку зі смертю талановитого спортсмена, легендарного футбольного воротаря кийвського «Динамо» Є. Рудакова.

«Пішла з життя прекрасна людина, вірний товариш, справжній професіонал, з чийм ім'ям пов'язані найвищі досягнення українського футболу.

Ми прощаємося з великим майстром, який зробив вагомий внесок у розвиток вітчизняного футболу, виховав цілу плеяду відомих і знаних у всьому світі спортсменів. Світла пам'ять про Євгена Васильовича Рудакова назавжди залишиться в наших серцях», – йдеться у співчутті глави держави (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2011. – 21.12).

Президент В. Янукович створив Государственную службу Украины по вопросам регуляторной политики и развития предпринимательства. Об этом говорится в его указе, опубликованном 21 декабря.

Еще одним указом глава государства назначил М. Бродского председателем Госпредпринимательства. Также он поручил Кабинету Министров в течение месяца разработать и утвердить проект положения о Госпредпринимательства (*МинПром – информация бизнес-класса (http://minprom.ua)*). – 2011. – 21.12).

Прем'єр-міністр України М. Азаров привітав працівників дипломатичної служби з професійним святом (Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2011. – 22.12).

Відповідно до запланованого зростання розміру прожиткового мінімуму протягом року зростатимуть розміри державної соціальної допомоги сім'ям з дітьми. На цьому наголосив Прем'єр-міністр України М. Азаров під час засідання Кабінету Міністрів України 21 грудня.

При цьому глава уряду повідомив, що загальний обсяг видатків державного бюджету наступного року на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства і дітям-інвалідам та тимчасової допомоги дітям складає безпрецедентну суму – 30,2 млрд грн. «Це на 3 млрд грн більше, ніж в поточному році», – повідомив Прем'єр-міністр.

Також М. Азаров зазначив, що у порівнянні з 2010 р. розміри допомоги при народженні дитини у 2012 р. будуть збільшені в 2,2 рази (Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2011. – 21.12).

У 2012 р. першочерговим завданням для керівників галузей, в яких проводяться реформи, має стати донесення до громадян суті та результату цих реформ. На цьому наголосив Прем'єр-міністр М. Азаров під час засідання Кабінету Міністрів України.

За словами М. Азарова, на сьогодні понад 50 % громадян не розуміють суті медичної та освітньої реформи, 65 % нічого не знають про реформу трудових відносин та ЖКГ.

Тому М. Азаров вимагає від кожного міністра, в сфері якого здійснюються реформи, «зробити принципові висновки з цієї ситуації». При цьому він додав: «Ми маємо спрямувати всі сили на те, щоб зміцнити довіру суспільства до політики уряду. Ще раз підкреслюю: оцінка кожного з нас – це реальні, конкретні справи, які будуть схвалені суспільством» (Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2011. – 21.12).

У 2012 р. уряд продовжить практику поступового забезпечення житлом воїнів-інтернаціоналістів та громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Про це повідомив Прем'єр-міністр України М. Азаров під час засідання Кабінету Міністрів України 21 грудня.

«Ми продовжимо в 2012 р. практику поступового забезпечення житлом воїнів-інтернаціоналістів та громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», – сказав М. Азаров.

Глава уряду повідомив, що на «цю мету в бюджеті 2012 р. передбачено в 1,6 раза коштів більше, ніж у поточному році» (Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2011. – 21.12).

Соціальна політика уряду формується на основі запиту суспільства, у формуванні і контролі політики беруть участь громадські організації. На цьому наголосив Прем'єр-міністр М. Азаров під час засідання Кабінету Міністрів України.

М. Азаров підкреслив, що у 2011 р. уряд абсолютно по-новому підійшов до перетворень у соціальній сфері, залучивши до державної політики громадянське суспільство.

«Уряд розпочав широкий соціальний діалог, тому що це єдиний спосіб перевести запит людей на соціально-економічні перетворення в практичні завдання державної політики», – зазначив Прем'єр-міністр, акцентуючи на майже щотижневих зустрічах з представниками громадських організацій, з якими і надалі планує проводити зустрічі. Водночас Прем'єр-міністр наголосив, що продовжуючи роботу із забезпечення зростання добробуту громадян, незважаючи на нестабільний стан світової економіки, уряд і у наступному році знайде резерви у держбюджеті для збільшення соціальних гарантій (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2011. – 21.12).*

Проект бюджету на 2012 р. передбачає збільшення прожиткового мінімуму і мінімальної заробітної плати на 14 %. Пенсії в середньому буде збільшено на 11 %. Про це повідомив Прем'єр-міністр України М. Азаров під час засідання Кабінету Міністрів України 21 грудня.

Глава уряду повідомив, що «на чверть протягом 2012 р. зросте посадовий оклад працівника I-го тарифного розряду єдиної тарифної сітки». При цьому він наголосив, що відчутно зросте заробітна плата всіх бюджетників (довідково: середньомісячна заробітна плата завідувача дитячого садка у 2012 р. проти 2011 р. зросте на 847 грн, або на 35,3 %; шкільного вчителя (вищої категорії) – на 614 грн, або на 25,4 %; лікаря-хірурга вищої категорії у стаціонарі – на 861 грн, або на 31,2 %; дільничного лікаря-терапевта вищої категорії – на 704 грн, або на 29,3 %.) (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2011. – 21.12).*

Уряд планує вийти у 2012 р. на докризовий рівень розвитку – у 2011 вдалося стабілізувати вітчизняну економіку. На цьому наголосив Прем'єр-міністр М. Азаров під час засідання Кабінету Міністрів України.

Підбиваючи підсумки роботи уряду поточного року, М. Азаров відзначив, що 2011 р. був «складним, але переломним», позначений реальними позитивними результатами антикризової політики, в той час як у 2010 р. на порядку денному стояло фізичне виживання національної економіки. Минулого року уряд в режимі жорсткої економії розпочав накопичення фінансових ресурсів для початку виходу з кризи.

«А у 2011 р. відбувався другий етап подолання кризових явищ в Україні», – зазначив Прем'єр-міністр, підкресливши, що вдалося досягти

скорочення дефіциту державного бюджету за рахунок стабілізації економіки.

«2012 р. ми розраховуємо вийти на докризовий рівень розвитку. Але нам не потрібні показники заради показників. Весь час роботи нашого уряду ми були сконцентровані на відновленні і зміцненні національної економіки. Чому? Тому що це єдиний спосіб дати громадянам України стабільний заробіток і соціальні гарантії», – наголосив М. Азаров (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2011. – 21.12).

Україна і Росія вважають недостатнім рівень співпраці в інвестиційній сфері і мають намір його активізувати. Про це заявив Прем'єр-міністр М. Азаров та Голова уряду РФ В. Путін під час зустрічі у Москві 20 грудня.

«В інвестиційній сфері нам потрібно ще багато працювати, щоб ваші інвестиції приходили в Україну, а наші в Росію», – зазначив М. Азаров під час зустрічі з В. Путіним.

В свою чергу Голова уряду РФ поінформував, що російські інвестиції в економіку України в поточному році перевищили 1 млрд дол., а українські інвестиції в економіку Росії сягнули рівня понад 325 млн дол. «Це надзвичайно мало для обох держав, потрібно подумати над тим, як їх збільшити», – сказав В. Путін.

Крім того, сторони висловили задоволення тим, як розвиваються двосторонні торгово-економічні відносини, в цьому році українсько-російський товарообіг перевищить 50 млрд дол. (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2011. – 20.12).

Вице-прем'єр-міністр, міністр соціальної політики С. Тигипко допускає оформлення компенсацій по обесценившимся вкладам бывшего Сбербанка СССР государственными облигациями. Об этом он сказал в эфире Первого национального телеканала 21 декабря.

«Я считаю, что их, эти выплаты нужно делать. Мы поищем варианты, необязательно это должны быть живые деньги. Это могут быть обязательства государства, которые будут оформлены облигациями», – сказал С. Тигипко.

Он добавил, что вскоре будет принято решение, позволяющее оформлять такие гособлигации в привязке к валюте. Он отметил, что такие гособлигации смогут передаваться по наследству (*МинПром – інформація бизнес-класа (http://minprom.ua)*). – 2011. – 22.12).

Вартість квитка в другому класі швидкісного поїзду Hyundai становитиме приблизно 220 грн. Про це заявив віце-прем'єр-міністр, міністр інфраструктури України Б. Колесніков 20 грудня під час урочистої церемонії передачі Україні першого швидкісного поїзду Hyundai.

Б. Колесніков зауважив, що при встановленні вартості квитка на проїзд в швидкісних поїздах Hyundai враховуватимуться принципи ціноутворення, що

застосовуються в авіаційній галузі. Наприклад, якщо купувати квиток за 90 днів до відправлення, він коштуватиме 160–180 грн, чим ближче до дати відправлення поїзду – тим дорожче. Туристичним агентствам пропонуватимуться пакети квитків, які можна буде придбати заздалегідь за вигідною ціною. «Ціна буде «плаваючою» у будь-якому випадку: наприклад, за 90 днів – 160 грн, у день відправлення – до 220 грн. Кожен обиратиме зручний для себе варіант», – підкреслив він.

Нагадаємо, перший швидкісний поїзд Hyundai, завдяки яким відстань від столиці до Харкова можна буде подолати за 3,5 години, до Львову – за 4,5 години, до Донецьку – за 5,5 годин, презентовано 20 грудня 2011 р.

Відповідно до контракту, залізниця отримає 10 нових міжрегіональних електропоїздів у дев'ятивагонній комплектації для впровадження в Україні швидкісного залізничного руху. Два поїзди виробництва Hyundai Rotem прибудуть в Україну вже наприкінці лютого 2012 р., чотири – до початку травня наступного року. Ці шість електропоїздів будуть надані Укрзалізниці до Євро-2012 і з'єднають між собою чотири міста, що прийматимуть Євро-2012. На регулярних залізничних маршрутах перші поїзди курсуватимуть вже з травня 2012 р.

Ще чотири поїзди із десяти залізниця отримає після проведення Чемпіонату (*Урядовий портал (www.ktu.gov.ua). – 2011. – 20.12*).

Кабінет Міністрів України на своєму засіданні 21 грудня прийняв розпорядження «Про погашення заборгованості державних вугледобувних підприємств із сплати страхових внесків до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України». Проект акта представив перший заступник міністра соціальної політики України В. Надрага.

Він, зокрема, поінформував, що попереднім урядом було прийнято рішення щодо несплати державними вугледобувними підприємствами протягом липня – грудня 2009 р. та січня – лютого 2010 р. страхових внесків до згаданого Фонду. Внаслідок цього виникла заборгованість, яка станом на 1 березня 2010 р. становила 677,5 млн грн.

Розпорядженням передбачається щомісячне погашення протягом десяти років, починаючи з 2012 р. до 31 грудня 2021 р., заборгованості державних вугледобувних підприємств із сплати страхових внесків до Фонду за рахунок власних коштів цих підприємств. «Таке рішення забезпечить умови для виконання Фондом своїх статутних завдань щодо здійснення страхових виплат та соціальних послуг, які надаються потерпілим від нещасних випадків на виробництві», – сказав В. Надрага (*Урядовий портал (www.ktu.gov.ua). – 2011. – 22.12*).

Розглянувши висновки Національного банку України щодо фінансового стану та виконання протягом останніх шести місяців економічних

нормативів банками, уповноваженими обслуговувати поточні рахунки пенсіонерів та одержувачів допомоги, проаналізувавши їх діяльність з виплати пенсій та грошової допомоги, додержання чинного законодавства, конкурсна комісія Пенсійного фонду України з відбору банків, в яких за згодою пенсіонерів та одержувачів допомоги можуть відкриватися рахунки для виплати пенсій та грошової допомоги, вирішила продовжити до 1 січня 2013 р. строк дії договорів з 70 уповноваженими банками. До 1 липня 2012 р. продовжено строк дії договорів з іще п'ятьма банками: АБ «Укргазбанк», ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит», ПАТ АБ «Столичний», ПАТ «Банк «Кліринговий Дім» та ПАТ «БМ Банк». Рішення конкурсної комісії прийнято 8 грудня 2011 р. (Урядовий портал (www.kmi.gov.ua)). – 2011. – 21.12).

21 грудня поточного року Міністерство фінансів України здійснило погашення основної суми та виплату купонного доходу за облігаціями зовнішньої державної позики України 2010 р. номінованих у доларах США. Загальна сума платежу склала 620,1 млн дол.

У 2010 р. Україна здійснила емісію облігацій зовнішньої державної позики України на загальну суму 600 млн дол. з погашенням у 2011 р. Запозичення здійснювались за ставкою 6,7 % річних (Урядовий портал (www.kmi.gov.ua)). – 2011. – 21.12).

Державна податкова служба України проти подвійного оподаткування: ОСББ не є платниками екологічного податку за розміщення відходів. Про це йдеться в наказі ДПС № 258 від 16 грудня 2011 р. «Про затвердження Узагальнюючої податкової консультації щодо екологічного податку, що справляється за розміщення побутових відходів».

Податківцями визначено, що екологічний податок за розміщення побутових відходів утримується лише з тих суб'єктів господарювання, що розміщують їх у спеціально відведених для цього місцях чи об'єктах. Відповідно до цього, у об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, ЖЕКів, ЖБК відходи не є об'єктом та базою оподаткування (Урядовий портал (www.kmi.gov.ua)). – 2011. – 21.12).

Уряд схвалив проект Указу Президента України «Про Положення про постійне представництво України при міжнародній організації». Рішення прийнято на засіданні Кабінету Міністрів України.

Проект даного нормативно-правового акту розроблено Міністерством закордонних справ відповідно до ст. 6 Закону України «Про дипломатичну службу».

Зважаючи на те, що у чинному законодавстві нашої держави відсутній нормативно-правовий акт, який би визначав статус, завдання та функції

постійного представництва України при міжнародній організації, прийняття зазначеного Указу Президента України надасть можливість юридично їх закріпити.

У проекті Положення про постійне представництво України при міжнародній організації визначені його завдання та функції, структура і склад, права та обов'язки Постійного представника України при міжнародній організації, а також джерела фінансування, зокрема у проекті зазначено, що фінансове забезпечення його діяльності здійснюватиметься за рахунок коштів державного бюджету в межах кошторисних призначень, затверджених для МЗС України. Документ є чітко структурованим і дасть можливість забезпечити цілісність зовнішньополітичного курсу держави, узгодженість дій органів виконавчої влади України у сфері зовнішніх відносин (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2011. – 21.12).

Кабінет Міністрів України вніс зміни до п. 1 своєї постанови від 9 жовтня 2006 р. № 1404. Рішення прийнято на засіданні Уряду 21 грудня 2011 р. Проект документу розроблено Міністерством закордонних справ з метою виконання доручень Президента та уряду України щодо спорудження у м. Вашингтон (США) пам'ятника жертвам Голодомору 1932–1933 рр. в Україні. 25 травня 2011 р. Кабінет Міністрів України прийняв розпорядження, відповідно до якого Міністерству закордонних справ України було надано бюджетні призначення для здійснення заходів із встановлення пам'ятного знака. МЗС через Посольство України в США провело роботу з пошуку та визначення компанії, яка б забезпечила своєчасне здійснення усього комплексу необхідних процедур і робіт щодо встановлення пам'ятника.

Відповідно до узгодженого із американською стороною плану-графіку, спорудження та відкриття пам'ятного знака має бути здійснено до кінця 2012 р. (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2011. – 22.12).

21 грудня 2011 р. на позачерговому засіданні уряду було схвалено проект Державного бюджету на 2012 р. Документом передбачається створення умов для стимулювання розвитку реального сектору економіки.

Так, інвестиційний ресурс від надання податкових пільг суб'єктам господарювання становитиме більше 45 млрд грн. Безпосередньо з державного бюджету у 2012 р. буде спрямовано у реальний сектор економіки 124,4 млрд грн, а саме:

- відшкодування ПДВ – 48 млрд грн;
- підтримка АПК – 36,8 млрд грн;
- фінансування дорожнього господарства – 20,2 млрд грн;
- фінансування вугільної галузі – 9,5 млрд грн;
- фінансування Євро-2012 – 7,4 млрд грн;
- фінансування енергетичної галузі – 1,4 млрд грн;
- фінансування космічної галузі – 600 млн грн (*Урядовий портал*

(www.kmu.gov.ua). – 2011. – 22.12).

У цілому загальний обсяг місцевих бюджетів на 2012 р. становитиме 193 млрд грн, що на 28,2 млрд грн, або на 17,1 % більше порівняно з 2011 р.

Порівняно з 2011 р. обсяг коштів, що підлягає передачі з місцевих бюджетів до державного бюджету, зменшується на 1,4 млрд грн (54,7 %). У той же час, обсяг міжбюджетних трансфертів, що надаються із державного бюджету до місцевих бюджетів, визначено у сумі 99,1 млрд. грн., що на 14,6 млрд грн, або 17,2 % більше порівняно з 2011 р.

Видатки на охорону здоров'я на 2012 р. становить 39,5 млрд грн, що на 7,3 млрд грн, або 22,8 % більш як у 2011 р. Порівнюючи з 2011 р., збільшуються фінансові нормативи бюджетної забезпеченості однієї дитини дошкільного віку (на 1 977 грн), одного учня загальноосвітнього (на 1 456,4 грн) та професійно-технічного навчального закладу (на 1 619 грн), що дало можливість збільшити видатки місцевих бюджетів на освіту, на 9,3 млрд грн до 58,7 млрд грн. Видатки місцевих бюджетів на соціальний захист та соціальне забезпечення визначено у сумі 4 млрд грн, що порівняно з 2011 р. більше на 500 млн грн. Ресурс місцевих бюджетів на культуру і мистецтво становить 7,1 млрд грн (на 1,4 млрд грн, або 23,5 % більше порівняно з 2011 р.) (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2011. – 22.12*).

Кабінет Міністрів України 21 грудня вніс зміни до своїх постанов від 17.07.1992 р. № 393 та від 13.02.2008 р. № 45 – з метою приведення їх у відповідність до Закону «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи», який набув чинності з 1 жовтня 2011 р. Прийнятим урядом рішенням, зокрема, передбачається, що виплата одноразової грошової допомоги військовослужбовцям та особам рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ здійснюватиметься при звільненні із служби у зв'язку із скороченням штатів, проведенням організаційних заходів, скороченням строку контракту, систематичним невиконанням умов контракту командуванням – за наявності вислуги 10 і більше років у розмірі 50 % місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний рік служби.

Також зазначено, що виплата допомоги здійснюватиметься при звільненні із служби за власним бажанням, через сімейні обставини або з інших поважних причин, перелік яких визначається Урядом, – за наявності вислуги 10 і більше років у розмірі 25 % місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний рік служби.

Крім того, оскільки з 1 січня 2011 р. в Україні запроваджено єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування замість внеску, то внесеними змінами уточнено, що пенсія військовослужбовцям та особам рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ нараховується з грошового забезпечення, з якого було сплачено внесок або єдиний внесок.

Водночас постановою більш чітко визначено порядок обчислення пільгових періодів строкової військової служби (служба в районах Крайньої Півночі та високогірних районах) для призначення пенсій відповідно до Закону «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua)*). – 2011. – 22.12).

ПОЛІТИКА

Европейский суд по правам человека вынесет решение по делу экс-премьера Украины Ю. Тимошенко в апреле – мае 2012 г. Об этом заявил защитник экс-премьера С. Власенко.

«У нас есть жалоба в Европейском суде, до 22 марта предоставлен срок правительству Украины на ответ. Это означает, что уже в апреле – мае может быть решение Европейского суда», – отметил С. Власенко.

Как сообщалось, Европейский суд по правам человека принял к рассмотрению жалобу Ю. Тимошенко о нарушении норм Европейской конвенции по правам человека во время привлечения ее к уголовной ответственности. В документах, переданных в Европейский суд по правам человека защитниками Ю. Тимошенко, сказано, что экс-премьер настаивает на политических мотивах ее ареста (*МинПром – информация бизнес-класса (http://minprom.ua)*). – 2011. – 21.12).

Гуманизировать статью, по которой осуждена экс-премьер Ю. Тимошенко возможно в случае, если экс-премьер признает свою вину и компенсирует убытки. Об этом заявил народный депутат от Партии регионов Д. Святас в эфире 5 канала.

При этом он подчеркнул, что речь может идти именно о гуманизации, а не о декриминализации данной статьи. «Сегодня ситуация очень простая, есть гуманизированные статьи, но при условии возмещения убытков и признания вины. По газовой теме Ю. Тимошенко – это возмещение 2 млрд грн и признание вины», – сказал депутат.

Д. Святас также отметил, что норма о гуманизации может быть внесена Президентом либо Кабинетом Министров. «Они будут вносить новый проект кодекса, будем говорить, будем садиться за стол переговоров с оппозицией, и может, доберемся до какого-то конца», – сказал депутат.

Как известно, Верховная Рада приняла закон о гуманизации ответственности за правонарушения в сфере хозяйственной деятельности. Однако парламентарии не поддержали поправку, предусматривающую отмену наказания в виде лишения свободы по ст. 365 УК Украины, по которой суд вынес обвинительный приговор экс-премьеру Ю. Тимошенко (*МинПром – информация бизнес-класса (http://minprom.ua)*). – 2011. – 22.12).

Партия экс-спикера А. Яценюка «Фронт змін» утверждает, что Россия в обмен на снижение цены на газ требует от Киева фактически сдачи украинской газотранспортной системы. Об этом говорится в заявлении партии.

«За цену на газ в 250 долл./тыс. куб. м, которую озвучил на пресс-конференции Президент В. Янукович, Россия требует от Киева фактически сдачу украинской газотранспортной системы. Вместе с землей – это все, что осталось у Украины», – подчеркивается в заявлении.

По данным партии, «российский пакет» включает создание газотранспортного консорциума на условиях 50 % на 50 %, вступление Украины в ЕврАзЭС и Таможенный союз, денонсацию Киевом соглашения об участии Украины в Европейском энергетическом содружестве и передачу под контроль Москвы всего украинского внутреннего рынка газа, включая распределительные сети. «Это план по завершению формирования российской энергетической и политической монополии на постсоветском пространстве. После этого Президент Украины может просто отнести ключи от своего кабинета на Банковой в Кремль», – говорится в заявлении партии (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 21.12).*

Лидеры партий «Батьківщина», «Фронт змін» и Всеукраинского объединения «Свобода» намерены сконцентрироваться на борьбе в 150 из 225 мажоритарных округов, а также координировать свою деятельность в рамках работы избиркомов.

Это следует из пакета внутренних документов Комитета сопротивления диктатуре (КСД), посвященных проведению будущей избирательной кампании в Верховную Раду VII созыва, который оказался в распоряжении издания.

В документе, озаглавленном «Предложения рабочей группы к Комитету сопротивления диктатуре», говорится о том, что реальным итогом избирательной кампании-2012 будет получение оппозиционерами 250 мандатов в Раде VII созыва: 150 за счет депутатов, избранных по партийным спискам, еще 100 – в мажоритарных округах. Несмотря на это, члены группы намерены совместными усилиями определить кандидатов от оппозиционных партий во всех 225 округах. «Для согласованного распределения определяются приблизительно 150 округов, – говорится в предложениях. – Остальные 75 округов закрываются членами КСД в соответствии с определенными пропорциями в добровольно-принудительном порядке».

При распределении квот на количество согласованных кандидатов-мажоритарщиков для каждой партии-участницы КСД члены рабочей группы предлагают руководствоваться текущими рейтингами политических сил. «Например, «Батьківщина» – 20 % , «Фронт змін» – 10 % , ВО «Свобода» – 4 % , – говорится в документе. – «Наша Украина», «За Украину!», НРУ, ПРП,

УСДП, Европейская партия, «Народная самооборона», Партия защитников отечества – от 0,4 до 1 %». Наименее рейтинговым партиям участники группы предлагают выделить 40 мажоритарных округов, а 110 оставшихся распределить между «тремя ведущими участниками КСД».

Таким образом, партия «Батьківщина» сможет заявить на кандидатов в 63 округах, «Фронт змін» – в 32, ВО «Свобода» – в 15 округах, пишет газета (*МинПром – інформація бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 22.12).

Партии «Фронт змін» и «За Украину!» создадут общую фракцию «Фронт змін» в случае прохождения в Верховную Раду следующего 7 созыва. Об этом заявили на брифинге лидеры партий А. Яценюк и В. Кириленко.

Политики сообщили, что подписали соглашение о совместной оппозиционной деятельности, согласно которому партия «За Украину!» намерена влиться в партию «Фронт змін» после выборов Верховной Рады.

В рамках объединения оппозиционной деятельности партия «За Украину!» также отказывается от выдвижения кандидатов в общегосударственном одномандатном округе, при этом «Фронт змін» поддержит согласованных кандидатов, предложенных партией «За Украину!», на отдельных одномандатных мажоритарных округах. Стороны также договорились обеспечить согласованность информационной и пропагандистской политики в период избирательной кампании.

Ранее председатель политсовета партии «Наша Украина» В. Наливайченко предложил А. Яценюку возглавить единый список оппозиции на парламентских выборах (*МинПром – інформація бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 22.12).

Сопредседатели Украинско-польского форума партнерства А. Кинах и Я. Онишкевич подписали обращение к парламентам Украины и Польши принять совместное заявление об историческом примирении. Это решение согласовано по результатам третьего заседания форума, состоявшегося в Варшаве.

«С сопредседателем форума господином Я. Онишкевичем мы подписали обращение к украинскому и польскому парламентам об углублении политики примирения. У нас была очень непростая история, но она должна объединять украинцев и поляков. Необходимо, чтобы эта политика примирения и взаимного доверия передавалась и укреплялась в следующих поколениях... Мы предлагаем парламентам Украины и Польши принять на основании нашего обращения свое решение по этому поводу», – сообщил сопредседатель форума от украинской стороны, председатель Украинского союза промышленников и предпринимателей А. Кинах.

Он добавил, что «над могилами молятся, а не митингуют». Народный депутат Украины отметил, что речь идет о примирении не только в контексте

трагических событий на Волыни в 1940-х годах прошлого века, но и многих других сложных страниц совместной истории.

По информации главы УСПП, обращение будет направлено в украинский и польский парламенты «в ближайшие дни». «Я очень хотел бы, чтобы это был синхронный процесс, чтобы мы принимали это решение вместе. Не может быть никакого одностороннего заявления. Думаю, что его следует принять в первом полугодии следующего года», – указал А. Кинах (*Главком: Новости политики и экономики // От Украины и Польши ждут исторического примирения* (<http://glavcom.ua>). – 2011. – 22.12).

Председатель Политсовета партии «Наша Украина» В. Наливайченко требует провести заседание Комитета сопротивления диктатуре для обсуждения предложения Ю. Тимошенко о формировании единого избирательного списка оппозиции на парламентских выборах. Об этом сообщает пресс-служба партии.

«Я призываю всех лидеров оппозиционных партий поддержать эту инициативу, которая в условиях авторитарного наступления власти дает больше шансов оппозиции для того, чтобы обеспечить честные выборы и победить на парламентских выборах в 2012 г.», – сказал В. Наливайченко.

«Я обращаюсь лично к А. Яценюку и А. Турчинову – сегодня нельзя отмалчиваться и медлить, время взять на себя ответственность. Оппозиционные политики должны показать людям свою решимость реально противодействовать правящему режиму и способность объединиться для этой главной цели, уступив партийными амбициями», – подчеркнул политик (*МинПром – информация бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 22.12).

Адвокат М. Мельниченко оскаржив рішення Печерського райсуду Києва про скасування постанови про порушення справи проти Л. Кучми щодо причетності до вбивства Г. Гонгадзе. Відповідну апеляційну скаргу адвокат М. Неділько подав до Апеляційного суду Києва 21 грудня. У скарзі М. Неділько просить скасувати постанову Печерського райсуду Києва від 14 грудня цього року, якою було скасовано постанову першого заступника Генпрокурора Р. Кузьміна про порушення кримінальної справи проти Л. Кучми.

Адвокат також просить Апеляційний суд направити матеріали справи на новий розгляд в суд першої інстанції. Справа проти экс-президента Кучми була порушена 21 березня 2011 р. за підозрою в причетності до вбивства журналіста Гонгадзе – за ч. 3 ст. 166 Кримінального кодексу України (в редакції 1960 р.).

Печерський райсуд Києва 14 грудня визнав відповідну постанову ГПУ незаконною і постановив скасувати порушення справи проти Л. Кучми.

Генпрокуратура оскаржила це рішення. Також апеляційну скаргу подала представник інтересів вдови Г. Гонгадзе Мирослави – адвокат В. Теличенко (*Українська правда* (www.pravda.com.ua). – 2011. – 22.12).

ЕКОНОМІКА

Национальный банк Украины допускает снижение учетной ставки в 2012 г. Об этом журналистам сообщил первый заместитель главы НБУ Ю. Колобов.

По его словам, это возможно в случае сохранения стабильности ценовой ситуации в 2012 г. Как известно, в настоящее время учетная ставка НБУ равна 7,75 %. Также Ю. Колобов сообщил, что в 2012 г. Нацбанк прогнозирует ускорение потребительской инфляции до 7 %. Как сообщалось, в ноябре инфляция в Украине составила 0,1 %, в целом за январь – ноябрь – 4,4 %.

Кроме того, Ю. Колобов сообщил, что в 2012 г. НБУ планирует перечислить в госбюджет 9,6 млрд грн, полученных в качестве превышения своих доходов над расходами за 2011 г. По словам первого замглавы Нацбанка, в течение первой половины декабря сальдо валютных интервенций регулятора на межбанковском рынке было нулевым (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 21.12*).

Чистый спрос на иностранную валюту в ближайшее время продолжит снижаться. Об этом было заявлено на совещании в Национальном банке Украины по вопросам монетарной политики под руководством главы НБУ С. Арбузова.

Такую тенденцию регулятор прогнозирует как в наличном, так и в безналичном сегменте благодаря вводу новых инструментов денежно-кредитного рынка – депозитных сертификатов НБУ для населения, инвестиционных монет, осуществление расчетов за природный газ в рублях и т. д. Как подчеркнули в Нацбанке, на внутреннем рынке Украины наблюдается стойкое превышение объема притока иностранной валюты над ее оттоком. Так, за 11 месяцев объем чистого притока инвалюты от нерезидентов превысил 14 млрд долл., в том числе в ноябре – 2,2 млрд долл. Также наблюдается уменьшение среднедневного чистого спроса на наличную инвалюту: с 95,6 млн долл. в сентябре до 62,3 млн долл. в ноябре.

В то же время участники совещания обратили внимание на существенные риски, которые потенциально могут негативно повлиять на существующие макроэкономические и монетарные тенденции. Главные из них концентрируются вокруг неопределенной ситуации на европейских рынках, росте цен на продовольственные товары в странах – экономических партнерах – России и Казахстане (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2011. – 20.12*).

В 2011 г. сократился приток иностранных инвестиций в Украину. Об этом на пресс-конференции сказал финансовый аналитик Э. Найман.

«Иностранных инвестиций в этом году около 6 млрд... в целом приток

иностранных инвестиций сокращается. Возможно даже сокращение до 5 млрд долл.», – сказал эксперт.

Вместе с тем, он отметил, что в этом году ожидается 7,5 млрд долл. приток денег гастрабайтеров. «В следующем году цифра будет чуть-чуть меньше», – сказал он.

В целом эксперт отметил, что уменьшение притока денег связано с положением в странах ЕС и Россией, где работает основная группа «заробитчан» (*Независимое Бюро Новостей* (<http://nbnews.com.ua>). – 2011. – 21.12).

Украина занимает 17 место в рейтинге стран с нелегальным оттоком капитала, нелегальный отток составил 96 млрд долл. Об этом на пресс-конференции сказал финансовый аналитик Э. Найман.

Эксперт отметил, что в конце прошлой недели американская независимая правозащитная организация опубликовала цифры об оттоке капитала в тень в развитых странах.

«Первую тройку нелегального оттока занимают Китай, Мексика и Россия, Украина в этом рейтинге занимает 17 место, нелегальный отток – 96 млрд долл.», – сказал Э. Найман.

По его словам, главная причина нелегального оттока – отток через торговый баланс. «Это занижение цен экспортерами и завышение цен импортерами», – добавил эксперт (*Независимое Бюро Новостей* (<http://nbnews.com.ua>). – 2011. – 21.12).

Дефицит гривневой ликвидности нынешней осенью привел к появлению выгодных для вкладчиков депозитных предложений.

В канун новогодних праздников клиенты могут разместить депозиты по ставке свыше 20 % годовых в 21 банке.

По данным компании «Простобанк Консалтинг», наибольшее количество банков – 15 – обещают высокие проценты на 3 месяца, 5 из которых – 25 % годовых. Реальный заработок за такой период выглядит незначительным – 1,6–2,08 % от суммы вклада. На треть меньше учреждений – 11 – делают выгодными одномесячные депозиты, но только ВиЭйБи Банк платит по ним максимально приемлемую в Украине ставку – 25 %, остальные – 20–23 %.

Главной причиной такой щедрости является отток депозитов из банковской системы, который только за ноябрь составил 9,8 млрд грн (8,92 млрд грн из них – вклады юрлиц), однако он неравномерно отразился на участниках рынка. Большинство банков, предлагающих высокие проценты, стараются активизироваться в розничном сегменте и вынуждены привлекать дорогие средства населения, так как кризис на европейском рынке не позволяет проводить внешние привлечения (*МинПром – информация бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2011. – 22.12).

Україна закончить 2011 г. на две «пятерки». Об этом в ходе пресс-конференции рассказал руководитель группы советников председателя Нацбанка В. Литвицкий.

«Год закончим на две пятерки. Инфляция будет 5 %, рост макроэкономических показателей тоже 5 %. Правительство и Нацбанк сработали на две пятерки, то есть на десятку. На десятку еще и потому, что на 10 % возросли кредиты, но в прошлом году это был 1 %. Год сработали хорошо», – сказал В. Литвицкий.

По его словам, это лучшие показатели за последние 10 лет. «Лучшие показатели были только в 2001 г.: инфляция – 6 %, рост – 9 %. Инфляция в 2011 г. будет на уровне исторического минимума. А вот урожай на уровне исторического максимума – 58 млн т», – сказал он (*Независимое Бюро Новостей* (<http://nbnews.com.ua>). – 2011. – 22.12).

Більше половини українців очікують від наступного року економічних проблем. Такими є результати соціологічного опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології в рамках проекту незалежної мережі дослідників громадської думки ВІН-Геллап Інтернешнл.

Так, за даними опитування, 54 % українців відповіли, що від 2012 р. вони чекають економічних проблем. Лише 6 % очікують від 2012 р. економічного процвітання, 25 % вважають, що економічна ситуація залишиться такою ж, як і минулого року. Вагалися з відповіддю 15 %.

Таким чином, було визначено, що баланс надій та відчаю українців складає -48 порівнянно із -38 у минулорічному опитуванні.

В Україні було опитано 1013 респондентів, що мешкають в усіх областях України, за стохастичною вибіркою, репрезентативною для населення України віком від 18 років. Статистична похибка вибірки не перевищує 3.1 % (*Українська правда* (www.pravda.com.ua). – 2011. – 22.12).

Скасовані обмеження на постачання продукції до Митного союзу п'яти українським підприємствам – ТОВ «ВО «Моліс»», ТОВ «Компанія «Зевс ЛТД»», ДП «М'ясокомбінат «Зоря»», ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат», ПАТ «Конотопм'ясо».

Таке рішення було ухвалене за підсумками переговорів представників уповноважених у галузі ветеринарії органів держав – членів Митного союзу і України, повідомляє прес-служба Федеральної служби з ветеринарного і фітосанітарного нагляду (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2011. – 22.12).

У листопаді 2011 р. у порівнянні з початком року у структурі міжнародних резервів Національного банку України скоротилася частка

коштів, розміщених на депозитах і поточних рахунках в іноземних банках, і зроста частка золота. Про це ідеться у щомісячному звіті НБУ.

За даними Нацбанку, станом на кінець листопада 2011 р. найбільшу частку у золотовалютних резервах, як і раніше, займають вкладення в цінні папери – 55,4 %. У порівнянні з початком 2011 р. цей показник збільшився на 0,4 п.п.

Другою за обсягом складовою офіційних резервів є депозити та поточні рахунки в іноземних банках – їх частка становить 39,8 %, скоротившись на 1,5 % з початку року.

Третє місце – за інвестиціями в золото. Їх частка до кінця листопада досягла 4,8 %, збільшившись із початку року на 1,2. Разом ці три складові становлять 99,94 % золотовалютних резервів Нацбанку.

Як повідомлялося, за підсумками листопада золотовалютні резерви НБУ знизилися на 1,75 млрд дол., або на 5,4 %, і на початок грудня становили 32,4 млрд дол. На початку грудня Нацбанк провів конкурс, на якому відібрав юристів для визначення країни, в якій можна буде спокійно розмістити міжнародні резерви України. Тендер на проведення юридичної експертизи виграла фірма «Спенсер і Кауфман», за свої послуги вона отримає від НБУ 1,5 млн грн (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2011. – 22.12).*

Всемирный банк прогнозирует рост ВВП Украины в 2012 г. на уровне 2,5 %, а в 2013 г. – 4 %. Об этом заявил старший экономист Всемирного банка Р. Пионтковский.

Кроме того, по прогнозам ВБ, инфляция в Украине в следующем году составит 9,4 %. Дефицит бюджета Всемирный банк оценивает 2,5 % от ВВП, а дефицит платежного баланса Украины – в 4,9 %.

Ранее Международный валютный фонд ухудшил прогноз роста ВВП Украины в 2012 г. с 4,9 % до 3,5 %. Аналогичной оценки придерживается и Европейский банк реконструкции и развития.

Напомним, что согласно проекту госбюджета на 2012 г. номинальный ВВП в следующем году составит 1500 млрд грн, рост ВВП прогнозируется на уровне 3,9 % (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2011. – 22.12).*